

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN DEN 6 OKTOBER 1918.

HUFVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY-LANGE.

En böckernas man.

MINERVAS FÄGEL HAR UNDER MÅNGA årtionden varit bofast i bottenvåningen till ett af de stora hörnhus, där Stockholms Freds- och Drottninggator skära hvarandra. Tätt med böcker i fönstren och höga, bokfyllda rum därinnanför — så var det i gamla dagar, då skyltarna i det kända bokhandelshörnet buru firmanamnet Samson & Wallin, så är det nu i än högre grad, då firman heter A.-B. Nordiska Bokhandeln.

När vi här inleda vårt nummer med porträttet af bokhandelns ägare och chef, direktör Otto Hirsch, äfven innehafvare af den välkända musikförlagsofficinen Abr. Hirschs Förlag, är anledningen icke enbart att söka däri att han den 1 oktober fyllde 60 år, utan främst däri att han genom sitt arbete som en litteraturens affärsman i stor stil blifvit en kulturfrämjare att räkna med.

Då han 1884 framträdde som musikförläggare genom öfvertagandet af sin fars affär, i hvilken han medarbetat sedan 1874, gick han till verket med lif och lust och med åtskilliga planer att stimulera svensk tonkonst till rikare alstring, en ingalunda lätt sak i ett land, där den högre musiken visserligen kan ha rätt många dyrkare men få köpare. Hur han emellertid genom åren realiserat dessa sina planer, därom vittnar hans förlagskatalog, där betydande svenska tonverk i partitur och klaverutdrag stå angifna i för våra förhållanden anmärkningsvärdt antal.

Men hans verksamhetsifver sökte än större uppgifter att inrikta sig på, och 1901 finna vi Otto Hirsch som ägare af Nordiska Bokhandeln, hvilken under hans ledning vuxit ut till Nordens största bokhandelsaffär. Hela det intellektuella Sverige för att inte säga hela Skandinavien står i liflig kontakt med Nordiska Bokhandeln — speciellt är firman hufvudcentral för den vetenskapliga litteraturens spridning till samtliga våra lärda samfund, högskolor etc., och

summan af dess årliga bokomsättning måste numera betecknas med sjuisiffrigt tal.

Också ha lokaliteterna och personalen vuxit i proportion med affärens betydliga

desslikes litteratur, ty äfven här skall böckernas mångfald möta besökaren och locka till behagliga studier.

En affär när gifvelvis icke en sådan omfattning med mindre dess ledare besitter intelligens, energi och arbetsglädje. Otto Hirsch torde vara född med detta tretal af lyckliga egenskaper, drifna till växt i ett hem, där tidens intellektuella strömningar alltid funno resonans och där hans far, Abraham Hirsch, i sitt väsen utvecklade ej så litet af patricisk charm och nobless.

Också har han ärfvt dessa tilltalande karaktärsdrag, hvilket gör att människan aldrig undanskymmes af affärsmanen. Därför klingar det så äkta, då han som oftast säger: "Det är ändå roligt att lefva!" De orden böttna i det innersta af hans natur, de beteckna hans med arbetet förenade vida intressesfär, hans lust att vara med och gripa in i skilda riktningar. Han har nämligen många järn i elden och en sällspord förmåga att få tid och krafter att räcka till för dem alla.

När Tor Aulin stiftade Konserthörsföreningen stod Otto Hirsch med bland initialivtagarna, och allt fortfarande ägnar han densamma ett intresse, som är både lifligt och effektivt. Sedan några år tillhör han styrelsen för Svenska Pressbyråen, är sedan många år skattmästare i Musikaliska Konstföreningen o. s. v.

Hur han blifvit 60 år har han ingen aning om, oaktadt intet mänskligt eljes är honom främmande. Glad och god möter han emellertid sitt nya decennium, utan förhåfvelse öfver framgången, men

F. Flodin' foto.

OTTO HIRSCH.

oskrymtadt tacksam för gärningen som kräfver honom. Och hans familj och stora vänskrets värdera i honom den själsfina personligheten med det varma hjärtat och det lifliga lynnet. "Ja, slig er det af nå frem," sagde eneren.

E. H-N.

Plaketten. Novell för Idun af Henning Berger.

ALLA FABRIKSPIPOR BLÄSTE TOLF.

Från kontorsrummen, från lagerkorridoren, från ingenjörssalarna och från ritkontoren hördes trampet af otaliga fötter, och ute i verkstäderna, i maskinhallarna, i varfven och på de flytande pontonbroarna klampade tunga sulor. Kontrollapparaterna vid de tre ingångarna knackade ihärdigt ut tiden i små minuträkningar för hvarje arbetare, hög eller låg, som aflägsnade sig. Och sirenen utåt hamnen ljöt en sista gång pausropet till de som hamrade nitarna i dockan nummer 13.

En gulaktig rök hvilade tungt öfver last- och lossningsplatserna. Det luktade svavel och ammoniak. Marken var svart af stybb och vattnet gungade spektrumfärgade oljefläckar mot pålverk och bogserarskrofr. Det var höst och snart skulle det regna.

— Herr Jansson!

En ung blek man reste sig från ett lågt bord, som var öfverfylldt med kuvert, blanketter och brokiga etiketter. Hans mörka hår föll ned i en tvärlugg öfver vänstra fanningen. Med sin smala, hvita hand — en musikers hand — strök han håret tillbaka och gick in i afdelningschefens privatrum, dit dörren stod öppen.

— Herr Jansson, jag kan inte vänta längre, jag måste ut med motorbåten till tretton, innan folket börjar igen. Satans spektakel, satans krig — nu ha vi inga nitarna igen!

Jansson såg på sin förman och böjde huvudet. Luggen föll ned i pannan och han strök den tillbaka.

— Men saken är den att jag tror några af arbetarna — eller kanske nattvakterna —, stjäla nitarna. Jo, visst tusan! Och här hjälper inte alla system i världen, hos Blanck och Wright stal de min själ hundra klofvar pååt på en månad. Allt betalas ju vansinnigt bara det liknar metall... Härom dan upptäckte jag att alla kapsylerna på mina vinflaskor voro borta. Pigorna gömde dem och sålde dem kilovis — fem kronor kilot, hvad sägs om det?

Jansson smålog.

— Ja. Men nu var det egentligen det, jag ville komma till: direktör Weiss' fru väntas hit och direktören har tefonerat att han kommer så fort han hinner från börsen. Nu åker han ju efter hästar, sen vi inte få begagna bilarna. Satans tider, satans krig! Hm — jo, det var det: alla äro ju ute och herr Jansson får lof att ta emot fru Weiss och förklara, och så vidare, — ni förstår?

— Ja, herr Ålander.

— Nå ja. Ja, så går jag ut hamnvägen. Ajö, det är bra — tack jag behöfver ingen hjälp med rocken...

Jansson var ensam i reklamkontoret.

Stödd mot en hög fönsterpulpt stod han en stund och stirrade tungsint framför sig. Det stora, ljusa rummet blef så underligt skymningsgrått. Möblerna, till och med de stora hyllskåpen, liksom gled i hvarandra, det skymde verkligen... Och med ens såg han henne framför sig, såg henne med den inre blicken. Ja, hon stod där, icke i pålverk och juveler utan som hon en gång varit — i den lilla expeditens enkla lärftdräkt, gråblå och svart. Hilda!

Herr Jansson ryckte till, en af alarmklockorna hade ringt — hvad kunde det betyda? Nu igen — gud hjälpe dem — gingo de och stulo midt i frukostrasten! Var det verkligen sant som herr Ålander pratade? Kriget korruperade ju alla, alla —

Henning Berger.

Han såg på klockan, den var tio minuter öfver tolf. Han grep lokaltelefonen.

Då lades en hand på hans arm.

— Det var bara jag.

Förvirrad lät herr Jansson luren sjunka i klykan. Han stammade:

— Fru Weiss — jag — det — det ringde alarm —

Hon skrattade:

— Asch, de dumma apparaterna, snart kan jag inte vända mig hemma i villan heller, utan att det ringer på alla håll och kanter! Här kom jag in med Lisen och Marta, och jag vet inte hvad barnen gjorde, men plötsligt ringer det i taket så afskyvärdt... Hvar är min man?

Herr Jansson stod alltjämt med sitt frusna småleende och blicken sänkt. Han vågade icke se på den tillbedda — han uppfattade ganska svagt att hon bar en höstdräkt i skogens höstfärger, något gulrödblunt och ett praktfullt skinn garnityr. Och så fötterna, förstås. Höga kängor i oxblood liksom handskarna. Han tänkte:

— Lisen, Marta, barnen, min man...

Högt sade han:

— Direktören är på börsen... Han kommer så fort han hinner. Och herr Ålander måste fara ut till ytterdockan, till nummer tretton. Där pågår mystiska materialförsvinnanden.

Hon såg road på honom.

— Tretton är ju också ett olyckstal. H v a d försvinner?

— Å, en del metallsaker, nitarna —

— Asch, ingenting annat. Jag trodde det var båtar. Det kunde ha varit intressant. Spioner, flyktingar som gåfvo sig iväg — inte sant?

Hon började skratta så att de hvita tänderna lyst i det friska, ännu solbrända ansiktet. Hennes mörkblå ögon strålade under pannburet.

— Lis! Mar! ropade hon.

De båda flickorna kommo inspringande från en af konstruktionsateljéerna. Den ena var åtta, den andra sex år. De liknade modern med stora, mörkblå ögon och en blondins fina hy. De hade långa, ljusa lockar, voro klädda i helröda matrosjackor och med nakna knän och vador, hvilkas linjer visade en fast mäjslad rundning som i marmor. Bägge nickade till kontoristen och sågo leende på honom.

— God dag, god dag... sade de samtidigt.

Jansson bockade.

Och vända till modern:

— Få vi gå ut på bron och se på dykarna?

Fru Weiss såg på herr Jansson:

— Är det dykare nu?

— Det vet jag inte, men det är möjligt — annars är det ju frukost —

— Spring med er, men gå inte ut på pontonerna.

Nu härskade absolut tystnad i de stora husen och gårdarna. Jansson såg sig tafalt omkring. Han ville erbjuda sin tjänst, räkka en tidning, skjuta fram en stol... Men han blef stående orörlig, afvaktande order som en betjänt.

Fru Weiss rodnade. Hon kände som kvinnan denna stumma tillbedjan sedan årtal. Hur gammal var han egentligen? Hon själf var ju icke ung längre — gift sedan nio år, mor till så stora flickor som Lisen och Marta. Och han var ju en pojke, den gången Weiss flyttade henne upp i en högre värld. — Hur gammal är ni, herr Jansson? sade hon lugnt.

Kontoristen blef blodröd och vid det hastiga hufvudkast, han ovillkorligt gjorde inför den oförmodade frågan, föll håret ner vid fanningen. Han strök allt mer förvirrad upp locken.

— Nej, sade hon, hvarför det? Den klär er, låt den ligga så där —

Och till hans oerhörda förvåning, nästan förskräckelse, kände han hennes hand, från hvars handske en okänd parfym strömmade, lekfullt stryka ned pannluggen snedt mot vänstra fanningen.

Han vågade icke svara, ty han kände att han skulle darra på rösterna och han vågade icke stryka håret tillbaka emedan hans hand skakade som i frossa. — Hon upprepade:

— Hur gammal? Jag minns er från korrespondensafdelningen — det är tio år sen. — Jag är tjugufatta år, sade han.

Min egen ålder, tänkte hon och hon möntrade honom ofrivilligt. — Han ser äldre ut men med luggen blir han yngre... Hon log och vände sig om mot det låga bordet:

— Hvad är det här?

— Det är bara adresslappar till New York kontoret. Vi ha hittat på en ny formel som gör att vi slippa Halifax —

— Asch. Jag trodde det var biljetter till jubileet. Apropos, jag har också hittat på något. Jag ville glädja Henrik, och min idé kommer att slå an på honom. Men säg mig först: har fabriken kanske redan något liknande i tankarna? Tror ni att det kommer att slås en minnesmedalj eller präglas en plaket, eller hvad det heter?

— Nej, det vet jag bestämdt att det inte gör! Det har varit tal om det i de olika direktionerna, men herrarna Weiss och Lundbo själfva ha afslagit allt dylikt. De menade att det skulle smaka hemmagjord reklam. Nu vet man ju att åtskilliga funktionärer, en del äldre verkstästare, förmän, kontorschefer och så vidare, få utmärkelser från högre ort och hela personalen får en nog så storstilad gratifikation på höglidsdagen. Men, som sagt, medaljer eller dylikt, präglas ej af fabriken.

— Bravo! Jag hade också menat att min medalj skulle vara privat, för hemmet och hemmets vänner. En plaket — fyrkantig, aflång — hvad heter det?

— Rektangelformad —

— Ja. Inte rund heller som alla pengar! Nej, den skulle vara af brons och ligga i en liten saffiansask och den skulle i relief framställa till exempel en scen från villan, från o.s.s. Hvad säger herr Jansson om det?

Iduns byrå och expedition,
Mästern Samuelsgatan 45 Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Expeditionen: kl. 9—5.
Riks 1646. Allm. 9803. Riks 1646. Allm. 6147.
Red. Högman: kl. 11—1. Annonsskont.: kl. 9—5.
Riks 8860. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Upplaga B, med ju. nummer:	Upplaga A, utan ju. nummer:	Uppl. C, praktuppl., med ju. nummer:
Hel. år Kr. 10:50	Hel. år Kr. 10:—	Hel. år Kr. 14:—
1:a ha.året » 5:20	3 kvartal ... » 7:60	Halft år » 7:25
2:a ha.året » 5:80	Halft år » 5:20	Kvartal » 3:75
4:e kvartalet » 3:25	Kvartal » 3:25	Månad » 1:35

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

40 öre efter text.	Utändska annonser:
45 öre å textsida.	45 öre eft. text, 50 öre
20 % förhöjning för å textsida, 20 % för h.	för särsk. begärd plats.
särskildt begärd plats.	

Han suckade omärkligt: "från villan, från oss!" Ja, naturligtvis. Från lyckans hemvist, lyckans och rikedomens, kärlekens och öfverflödets... Han harklade läft och svarade:

— Jo, fru Weiss, jag förstår så väl att det skulle glädja direktören mycket...

Hon lät sina ögon stråla emot hans, in i hans:

— Men jag har inget begrepp om hur det skall gå till! Förstår ni — ingen får veta det! Kunde inte ni, som jag vet är så duktig och har hand om alla de goda reklamidéerna, också kunna tänka er att bli min hemliga bundsförvant och göra ett utkast till en hemmets reklam i allra bästa mening? Och sen kunde den ju bara beställas någon annans i största diskretion — ni fick själf ordna hela saken —

Jansson bockade sig:

— Jag är naturligtvis helt och hållet till fru direktörskans — till fru Weiss' tjänst. Men jag vet sannerligen ej om jag duger... Det är ju en intim —

— Asch prat! Ni har ju varit hos oss en gång på den där middagen för de utländska kontorens tjänstemän och seft hur otvunget vi har det! Hitta på någonting till i morgon! För det är brådtom...

Hon räckte honom sin lilla mjuka hand och tryckte hans smala konstnäringsfingrar — ganska hårdt. Därpå lät hon den glida läft öfver luggen.

— Ni skulle porträttera er så där, sade hon.

Herr Jansson blundade ovillkorligen och tyckte i bråkdelen af en sekund att han såg en solomgjuten vit villa med ett par dansande barn på en grön matta.

— Så, sade fru Weiss, då är det afgjort. Jag ringer i morgon till er vid denna tid. — Hvad är det nu för något?

— Bara lokaltelefonen — ursäkta —

Han svarade:

— Reklamkontoret.

Hon stödde sig mot den höga pulpeten och spetsade munnen till hvissling. Han såg intelligent ut, egendomlig. Hon skulle tala med Henrik om hans vidare utveckling — han borde få en hög post, en ledarställning i det mindre... Ja, löste han den där plaketttuppgiften skulle hon det. Efter jubiléet.

— Nå, log hon, hvad ville telefon?

— Det var centralen i räkenskapskontoret. Direktören kommer om tio minuter.

— Då går jag ut och tar reda på mina ungar. Adjö, herr Jansson — och tack!

Hon nickade med sitt sunda, lifslustna leende. Och han skyndade att öppna dörren. Hon höll handen dröjande kvar på låsvredet och såg sig om öfver axeln, höjande de vackert bågiga ögonbrynen:

— Gör något riktigt bra, och jag skall ha det i minne!

Hon var borta, ute i den långa glastaks-korridoren. Och kontoristen tryckte som en förtryckt en het kyss på det kalla mässingshandtaget, där nyss en varm och doffande liten behandskad hand hvilat.

Den natten satt Torsten Jansson uppe i sitt tornrum, hvilket halft liknande en ateljé, och tecknade utkast. Den starka taklampan med de japanska skärmgardinerna brann tills det ljusnade utanför hvalfbågsfönstren. Och piproken samm blå öfver ritbordet.

På golvet, på divanen och äfven i sängen lågo plakettskisserna strödda. Hvarje croquis innehöll en hufvudbild, flankerad af samma bifigurer. Det var modern och barnen, döttrarna. Hur han än varierade motivet med olika ställning, bakgrund, inramning,

blef det alltid Hilda Weiss och hennes Lisen och Marta. Denna treklang var i och för sig själf konstnärligt tillfredsställande, men schablonmässig. Hur han än sammanband personerna, med armar, slöjor, blomstergirlander eller späda slingor, blef det blott efterlikningar af hundratals kända plaketter. — Han hade en hel bok full med afbildningar, som han tagit med hem från fabriken katalogbibliotek. Här stodo alla berömda prismedaljer och diplom — två hela sidor gengäfvade bara Weiss & Lundbos ärestecken — alla utställingscertifikat och mycket annat. — Nej, han var icke konstnären, det skulle gudarna veta, och det hade han ju heller inte tänkt, äfven om han understundom önskade sig en ställning i ett af ritkontoren.

Den sista kolteckningen med tuschinslag satt ännu naglad vid brädet. Som han såg på den från sidan, fängslades han af en linje, hvilken skuggan af linjalen bildade. Den gick tvärs öfver nedersta delen af plakettramen.

Ja, där var det ju!

I stället för att låta en eventuell inskription — hur den skulle lyda, visste han icke — gruppera sig plastiskt i ett af öfverhören, kunde man afgränsa med ett vågrätt tvärsreck en del af plaketten och lämna en yta för inskriften. Därmed hade han en ny basis. Från den horisontala linjen reste sig — exempelvis i pelarform — en lodrät linje, och så kunde han gruppera modern och barnen på annat sätt och helst i profil. Förjust nedtecknade han genast uppslaget och det lyckades öfver förväntan. Fru Weiss satt på en bruten sockel i grekiskt draperi och sträckte de nakna armarna mot de båda flickorna, hvilka syntes räkka henne kvistar och blommor. Först den yngsta och så den äldsta, längsta, bakom henne. I fonden något som kunde föreställa ett altare — måhända moderskärlekens.

En himme ännu och utkastet var fullständigt färdigt. Det var så minutiöst tecknad att det liknade en gravyr.

Herr Jansson såg medlidsamt på arket. Han undrade om icke fru Hilda menat att också mannen skulle vara med? Det var ju lyckan i alla fall — äfven om man allmänt sade att det var som moder hon glänste likt en oskattbar pärla.

Han snubblade af trötthet när han skulle släcka takljuset. Om ett par timmar skulle alla fabrikspiporna blåsa revelj till en ny dags möda.

Metall- och skrottjufvarna voro upptäckta. Några extraarbetare, gud ske lof. Den världsbekanta firmans egen stora handverksstab var oskyldig och utan fläck.

Direktör Henrik Weiss körde in på kontorsgården i öppen landå. Det var en råkall oktoberdag och han satt insvept i pälsfällar tillsammans med sin äkta varghund, hvilken bar det litterära namnet Buck.

Herr Ålander sneddade gården på väg till materialkontoret. Han hälsade.

— God morgon, sade herr Weiss vänligt, eller snarare god middag — jag kommer för sent i dag igen. Min hustru har feber, tretti-åtta och fem, inte farligt, men man skall inte ha någon feber... Stå ej här barhufvad, Ålander, nu kommer influensa och allt möjligt. Jaså, bara en varning till de förbannade banditerna — jo, jo, det är kanske rätt: det ser öfverlägset och fint ut så här strax före jubiléet... Mycket riktigt, herr Ålander, jo det går naturligtvis både jag och Lundbo med på. Bolaget vill icke de fattiga något ondt — men, å andra sidan,

heder och rätt, tja? Nå, här drar alldeles förbannadt! Kom, Buck!

Direktören gick direkt genom alla salarna till reklamkontoret — det var en hel vandring. Han nickade mekaniskt till höger och vänster, hans lilla undersåtsiga gestalt med det stora hufvudet på en kort hals rörde sig så underligt. Det kortklippta håret var gråsprängdt, järngrått som filspån, men stubbmustaschen var lika svart som ögonen under de något tunga ögonlocken. Det semitiska rasdraget var omisskännligt, men icke öfverdrifvet. — Den smidiga hunden följde honom svansviftande fätt i hälarna.

Herr Jansson satt vid det låga bordet och registrerade några nya märken, som nyss utsläppts i marknaden. Med anledning af jubiléet hade en af landets främsta målare, en professor, tagit några vyer både inom och utom fabriken. De reproducerades i ett utmärkt akvarelltryck, förminskadt till dubbel storlek af ett frimärke — ett grafiskt konststycke. Och nu skulle världen öfversvämmas med dessa reklammärken under precis en vecka — jubileumsveckan. Men det var en dyr historia och hvar märke bokfördes. Egentligen, en dum och onödig idé och ett bortkastadt arbete, tänkte Torsten Jansson, som endast inbringade professorn och det stora litografiska etablissemanget några komplimangsnöter.

— God dag, herr Jansson!

Kontoristen ryckte till, steg upp och bockade.

— Sitt, sitt, sade herr Weiss, så! — skrek han till hunden — gå och lägg sig! Nå, märkena ja. Vackert arbete och i alla fall billigare än en plaket. Hur, hvad var det jag ville säga? Jo, min hustru är dålig, trettioåtta och fem. Inte något farligt. Men i alla fall — hon bad om en hälsning speciellt till herrn — jaha. Jag vet inte — hm. Men som sagdt, jag måste lofva att säga att alltsammans var utmärkt och nu skulle hon själf ta hand om saken.

Direktören afbröt tvärt, spände ögonen i sin underordnade och frågade i kort, hård ton:

— Hvad är det för en sak?

Torsten Jansson bleknade — icke på grund af frågan, men i en egendomlig ångestkänsla, hvilken liksom frös honom in i hjärtat: hennes sjukdom, hennes hälsning från sjukbädden. Deras hemlighet! Deras —

— Nå, sade Weiss, som full af förvåning iaktfog den unge mannen, nå, herr Jansson? Ni förstår, jag är bara ängslig att Hilda — att min fru skall vara oförsiktig, hon nämnde något om telefoning... Hon får inte alls sysselsätta tankarna med något som helst och därför frå —

— Herr direktör! Det var en liten öfverraskning i anledning af jubiléet, men ägnad er rent personlig. Jag har haft äran att hjälpa fru direktörskan med en bagatell — det vill säga bagatell från min sida. Det var en utmärkt idé däremot af — af fru dir — af fru Weiss... Jag har inte lof att säga — jag har lovat fru — fru Weiss att inte —

Jag tror min själ att han är förälskad i Hilda, tänkte direktör Weiss med ett småleende, förälskad är för starkt ord, men bedärad, charmerad, det är ju alla...

Han nickade vänligt:

— För all del, det förstod jag med det samma. Nej, nej, säg ingenting! Bara nu min hustru blir rask till den femtonde. Trettioåtta och fem är ju ingenting.

Han sade detta som om det varit en prisnotering, en kursiffra. För syns skull tog

IDUNS KOKBOK

är den bästa kokbok för det svenska hemmet.

At
ELISABETH ÖSTMAN.

8:de upplagan nu utkommen.
Pris kr. 7: — inbunden.

Konstfliten

Förening för hemslöjd och Konsthandtverk.

Försäljningslokaler: Gamla Högskolan — — — Göteborg.

Hjalmar Lundberg.

In memoriam.

ETT INTENSIVT LIF HAR SLACKTS UT. EN oersättlig källa af kraft och entusiasm är borta med Hjalmar Lundbergs död. Hans mångsidiga och för intet mänskligt främmande natur hade ytterligare utvecklats därigenom att han pröfvat på olika art af arbete och lefvat i olika länder. Främst dock därför att han var mån om sin egen utveckling och att han hade tagit vara på alla tillfällen att bilda och fördjupa sig.

Hans barndom förflöt i Ostergötland, i Skenninge, där han hade sitt föräldrahem, i Motala och Vadstena, där han gick i skola. Redan vid faderns tryckeri började han den bana, som skulle blifva så förenad med tryckets och böckernas värld. Efter faderns död hade han ett par Stockholmsår. Redan som yngling reste han med sin mor och sin syster till Amerika, där han flera år arbetade med amerikansk flit och ihärdighet inom tidnings- och förlagsverksamhet. Ett par år därefter var han i ett svenskt boktryckeriakätibolag. Som mogen man kom han till Frankrike, hvilket för honom skulle blifva den stora upplevelsen. Frankrike blef sedan alltid för honom hans hjärtas gunstling bland utrikes länder. Där lyckades han också genom flit och energi att på ett grundligt sätt lära sig det franska språket och få en djup inblick i fransk kultur.

Återkommen till Sverige 1912 blef han snart känd dels såsom medarbetare i Stockholms Dagblad, dels såsom presskommissarie vid de Nordiska spelen. Bokhandelsvärlden tog honom åter i det han från 1913—1916 var ombudsman för Svenska Sortimentbokhandlarenföreningen samt sekreterare och kassaförvaltare i Svenska Bokhandelns Ömsidiga Garantiförsäkringsförening. Mest känd har han blifvit de sista åren, sedan han startat Stockholms Telegrambyrå, och genom sin hängifna kärlek till Frankrike och ententens sak. Naturligtvis deltog Hjalmar Lundberg såsom anordnare af det möte i nov. 1914 för belgierna, som hade till följd bildandet af kommittén för insamlingen för belgierna, hvaraf han blef en nitisk medlem.

När han nu gick bort i sina bästa år i en ålder af 43 år, stod han just i begrepp att företaga sin andra resa under krigsåren till England och Frankrike. Nu i det bestämda syftet att skaffa direktare förbindelser med engelsk och fransk bokhandel, hvilket varit hans plan redan innan kriget utbröt. Att han icke skulle få utföra denna sin älsklingsstanke och icke få upplefva Frankrike efter kriget, detta är mänskligt sedt bittert. Ingen kunde vara mer värd än han att åter få se Frankrike lyckligt och fredadt. Ingen mera värd än han att, såsom han drömde om, stilla få sluta sina dagar på en liten svensk gård i Ostergötland.

För hans vänner är hans bortgång en oersättlig förlust. Hjalmar Lundberg var vänfast såsom få, alltid hjälpsam, nästan alltid glad och strålande. När man var dystert och nere och såg allting hopplöst, gick man tröstad från honom.

ANNA LINDHAGEN.

osynliga vingar. Ett underverk var det, att han icke snafvade, föll, störtade ner i de olika djupen, våta och torra om hvarandra. Och plötsligt ser han herr Weiss, fattar honom i armen, skakar honom, skriker i hans öra — ty här ute dånar det af hammarslag mot järnplåtar så att ekot rullar som smältref från maskingevär — den förfärliga ny-

han ett af jubiléumsmärkena och såg på det:

— De registreras noggrannt, inte sant?

— Ja naturl —

— Visst, visst! Kom så, Buck... Adjö, herr Jansson, och oroa inte — jag menar —

Han visste inte hvad han menade, och fortsatte, på en gång irriterad, vägen ut till dockorna. — Jansson är förändrad på något vis, undrade han, och tanken både roade och förargade honom, det är något med frisyren, han har håret ned i pannan och har blifvit ännu magrare... Men så mötte han en verkställare och fick strax annat att tänka på.

Herr Jansson stod emellertid kvar på sin plats i reklamkontoret och stirrade ut genom pulpetfönstret. Han såg långt bort. Han såg ända ut till villan, fast den låg i ett annat väderstreck, och han såg in i villan, genom de ljusa, läckra rummen, in till Hilda Weiss, som låg sjuk. Underligt att han såg henne eller bägge barnen, precis som på plaketten. Och ännu underligare: det förekom honom vara hans barn. Han var visserligen icke direktör i ett stort bolag, men han var en berömd konstnär — professor, till och med — och han bodde i den vackra hvita villan i en skuggig park. Fru Hilda Jansson — och två döttrar, Lisen och Marta, Lis och Mart. De voro mycket lyckliga, så sällsynt lyckliga att folk talade om deras äktenskap som en vacker saga, hvilken dock var sann. Torsten Jansson (det var en berömd klang öfver namnet) älskar sin hustru, han tillber henne, dyrkar henne, afgudar henne... Hon skall vara något aldeles enastående som maka och som mor. Han lär ha slagit en plakett öfver henne —

Afdelningsschefen kom in. Han var som vanligt upprörd öfver något. Denna gång var det trassel med de nya aflöningslistorna, förbannade påhitt, staten önskade vissa statistiska upplysningar och där skulle tryckas en särskild kolumn för dessa uppgifter, som arbetarna själfva skulle fylla ut. — Haha, de kände inte folket! Och så var det nu ytterligare skärpning i olycksfallsförsäkringarna —

Herr Ålander slog med en pappersknif i pulpeten:

— Förstår Jansson? Herrn ser så frånvärande ut!

— Jo, för all det, naturligtvis —

— Har direktören varit här — hörde jag? Hvad ville han?

— Å, ingenting, det var rent privat, en bagatell —

— Privat? Hvad vill det säga?

— Förlåt, herr Ålander, det var en hälsning från fru Weiss — något som angick festen, en liten öfverraskning. Fru Weiss är förresten sjuk.

— Ja, det hörde jag också, och det lär vara allvarligare än man tror. Jag mötte just nu doktor —

Herr Ålander afbröt och såg förvånad på kontoristen. Torsten Jansson hade vacklat och blifvit hvit, han såg ut som en sjuk, mager och med den där luggen ner i pannan. Konstlig människa — duktig, begåfvad, anspråkslös. — Hvad är det? sade han vänligt.

Men i samma ögonblick ringde lokaltelefonen en ilsken signal och ute från korridoren kom en pojke i livré störtande. — Hvar var direktören? Måste genast finnas! Sända bud till dockorna — fru Weiss har fått ett anfall, slag, medvetlös, skynda, hjälp, ring, spring —

Herr Jansson sprang som för lifvet. Han valde vägen instinktmässigt och han såg ej hvar det bar. Längs smala gångar öfver dockgrafvarna flög han framåt, buren af

heten. Och sen vet han intet mer. Han finner sig själf sittande på en kranbalk, men han hittar inte reda i det inre virrvarret, hvilket på något groteskt sätt liknar den yttre förvirringen: gapande tomrum, svarta, hemiska skelett, sofiga skyar, svafvelgul himmel och hväsande ånga, stönanden, sorl...

Bolagets stora jubileumsfest gick programmässigt af stapeln. Direktör Henrik Weiss öfverlät åt sin meddirektör alla representationsplikterna och herr Lundbo uppfyllde dem. — Weiss satt som krossad under slaget i den hvita villan, där hans hustru icke mer fanns. De två moderlösa barnen hade sändts till släktingar i grannlandet.

Nu var hösten här — blåsten svepte parkens löf genom gångarna, som ömsom mörknade och ljusnade under himlens ilande stormskyar. Och så skulle vintern komma.

Direktör Weiss mera kände än tänkte symbolen på lifvets och naturens döds-årstider. Med den djupa smärta, han verkligen erfor öfver dödsfallet blandade sig en dovrede mot högre makter. Det var så meningslöst det hela. Detta snabba bortryckande var onaturligt — det var icke plan i det. Han hade så när tänkt: så kunde jag icke ha handlat!

Som han satt här vid den stora, öppna hallspiseln, där väldiga bokkubbar knastrande brunno, förekom det honom att nu vore hans karriär slut, hans verksamhet stäckt, hans bana fylld. Nu borde han afgå, draga sig tillbaka. Han behöfde icke flera miljoner. Han skulle ägna sin återstående tid åt barnen. Hon var ju borta — en kvinnlig ersättning kunde de aldrig få. Och han fick idén att ta dem med på en resa — en oerhörd resa: jorden rundt. — Efter kriget.

Ja, det var en god idé. Han kunde fara med sin egen båt — eller med en båt, som bolaget själf byggt till något af de stora handelskompanierna.

Denna tanke väckte för ögonblicket hans hvilande energi. Han ville strax undersöka saken närmare. Men då han på väg till sitt arbetsrum passerade hennes lilla kabinett i grått och lila, bröts stämningen sönder och han sjönk snyftande ned i ovalsoffan vid rokokoskrifbordet.

Här var allt ännu orördt, från de monogramprydda småsakerna till de rosenkära brefpapperen och kuverten. Och hennes parfym, Comme toi, dröjde i luften.

Direktör Weiss lät handen smekande glida öfver bordsskifvans skrifunderlägg — där hade hennes på en gång mjuka och fasta händer så ofta hvilat! Han lyfte ömt den violetta pappkartongen som inneslöt det kinesiska lyxpapperet, han öppnade locket i irrande tankar och såg oförstående ned i asken. Det låg en teckning där — eller var det tryckt? Nej, det var ett original och, besynerligt nog, denna ritning, som tycktes föreställa en plakett, gaf i gestalterna, en kvinna och två barn, en likhet med Hilda och döttrarna...

Ja, det var de, nu såg han det tydligt.

Förvånad betraktade han bilden.

Den var omsorgsfullt utförd, nästan akademiskt petig — och en gissning flög genom hans hjärna: det var naturligtvis professorn, som gjort skissen till reklammärkena, javisst! Men hvad ville Hilda med denna teckning? En öfverraskning åt honom? Var det om den hon velat tala med — hvad hette han? — Jansson, Jonsson, den där dagen? Här var tydligen lämnad plats till en inskription, hvad hade hon tänkt att det skulle stå egentligen? Hans blickar flögo frågende och sökande öfver det lilla eleganta skrifbordets små snirklade fack.

Två dikter. Af Hans Dhejne.

KONTEMPLATION.

VÄLKOMMEN, HÖSTENS KLARA SPEGELFRID,
det är en sällsam ro, när dina dagar stunda,
så kommer efter sorglöshetens tid
en glans i skyn, som ger oss lust begrunda

hvad ljuset skänkte på vår sommarfärd,
så faller mildt och lyckligt öfver sinnet
ett skimmer från din guldbestänkta värld,
och ögat hvilar tankfullt öfver minnet.

Och jord och himmel famna tyst hvarann
i dimmans silfverskir, som ljusdränkt sväfvat
kring öde fält. Och allt, som rolöst brann
flyr bort likt gyllne grenars spindelväfvar.

Välkommen, höstens tankfullt stilla tid,
det är en sällsam ro, en gränslöshet som famnar
oss alla i din stjärnrymds höga frid,
där hvarje hetsad längtan stillad hamnar.

EVANGELIUM.

JAG STUNDOM HÖR EN SÅNG UR VILSNA AR,
en sång af gråt och jubel i förening,
där längtans fjärls fina vinge slår
och lifvet sökte ro och mål och mening.

Men efteråt med ljus och klarnad blick
du ser på allt, som gafs dig att förvalta
och gläds, att ur dess pröfning renad gick
din själ med kraft att älska och gestalta.

Så har du ändå ej förgäfvets stridt,
ty från din ungdoms rika bilderskara
du fick en skänk att bära högt och fritt,
ett arf af dröm och skönhet att bevara.

Så stråla, höga klarhet, på det lif,
som hägrar efter tviflets gråa stunder,
förlåna mig din skaparkraft, o gif
att ödmjukt jag må bära dina under!

Herr Weiss suckade:

— Hvad hon än menat, detta var ett sista minne, en tanke från en hjärna som nu var död, en vänlighet ur ett hjärta, hvilket icke klappade mera, en hälsning bortom grafven. Han skulle mångfaldiga den, lefvandegöra den i det att han gaf den form. Och han beslöt att låta stämpla en plakett i guldbrons och i ett begränsadt antal. Den skulle sändas som ett minne, ett in memoriam, till släkten och alla de allra närmaste vännerna. Ja, det var en idé. Där skulle stå ett par enkla ord — helst på latin. Och denna plakett skulle erinra om modern framför allt, barnen skulle ägna den ett heligt minne, en tillbedjande vördnad.

Han tog teckningen med sig in i sitt arbetsrum och satte sig strax i förbindelse med en af bildhuggarna på den stora porslinsfabriken. Plaketten måste ju modelleras efter professors utkast och hos hans eget bolag fanns ingen skulptör. För resten: vore det icke liksom finare att låta hela arbetet utföras hos någon annan? Jo, naturligtvis. Det var diskret. — Blanck & Wright, till exempel, tänkte han.

Och efter ytterligare några telefoneringar satte han sig ned och gjorde upp en lista öfver antalet exemplar. Han räknade efter, slog upp telefonkatalogen och adresskalendrar. Det blef till tjugo, trettio, fyrtio — bäst säga femtio stycken. Han skulle skriva ned namnen nu genast. Och han började:

Mig själf, Lisen, Marta, Moster Tyra —

Det följde på hösten en vinter som icke var vit, men våt och sotsvart som det stora aktiebolagets otaliga kolpråmar. Själva snön liknade stybb och nattisen i dockorna såg ut som smutsig blyplåt.

Fabrikspiporna blåste morgon och blåste afton, hvisslade mållidstimmar, tjöto tolfslaget och ropade god natt. Och kontrollapparaterna knackade knarrande ut tiden i aflöningsportioner åt hög och låg.

Men en dag kom våren med ett knippe solstrålar öfver varfven och det var som om den gamla rostiga sirenen skurat halsen ren i guldljuset, när den skrek paus i arbetet ända ut till dockpiren nummer 13.

Reklamkontoret stod tomt. De stora skåpen voro stängda, hyllorna tomma. På pulpeter och bord lågo paket och portföljer ordnade i trafvar. Det var uppbrott, utflytning, vårstök. Det var mer än det — det var begrafning, ty afdelningen nedlades som obehöflig.

Torsten Jansson drog på sig öfverrocken. Nu skulle han gå. Allt var färdigt och inventerat, han skulle in på kassakontoret i förbifarten. Och så säga ett sista adjö till herr Ålander, som ännu rumsterade i toalettrummet. Han bytte visst kläder, skulle på frukost med direktör Lundbo...

Det var en utmärkt plats, han fått, den nya. Det kunde han tacka herr Weiss för. — Hur länge sen var det direktören en dag helt apropå frågat honom om en plakett? Snart ett halft år sen — tiden går, tiden går! Sen ett halft år låg Hilda Weiss i jorden, sen mer än ett halft år. Men deras lilla hemlighet lefde. — Å, herr Jansson, var det om den här, min hustru hade talat med er? Så hade han frågat och dragit fram ur ett litet sammetseui en skinande plakett — hans och hennes plakett. — Ja, herr direktör, hade han stammande fått fram, fru Weiss ville jag skulle hjälpa henne att — att få den gjord — det skulle vara en öfverraskning till direktören till jubileet — personligt —

Och Weiss hade fått tårar i sina svarta ögon, han hade mumlat "förstår, förstår" och tryckt Janssons hand mycket hårdt. — Det var allsammans.

Men sen den dagen nickade direktören vänligare än förr, och då alla de nya förändringarna inom kontoren kommo, meddelade afdelningschefen att Jansson skulle bli flyttad till filialen i hufvudstaden och helt enkelt förestå den. Det var ett avancemang som man kunde gifva sig på — skrattade herr Ålander.

Nu gick solen ett ögonblick och det var grått och brunt mellan skåp och hyllor. Där vid fönsterpulpeten hade Hilda stått, tätt bredvid honom. — Gå ni bara, hade hon ropat till barnen. Lis! — Mar! — Och de voro ensamma, hon strök ned hans lugg, en okänd parfym steg från handens handske —

— Ja, adjö då, sade herr Ålander, jag kommer upp fram på vårsidan...

Han var i svart bonjour och hade pärla i halsduken, händerna doftade af violtvål.

— Adjö och lycka till, kära Jansson, jag skall väl hälsa direktör Lundbo?

Och Torsten Jansson bockade, följde till dörren:

— Ja visst, jag tackar, adjö...

Det blåste vindkast genom de stora, tomma gårdarna, det skvalpade kring pålverken. Nu kom solen igen.

Äfven direktörsrummet låg tomt. Jansson stod obeslutsam vid det väldiga väggfönstret med dess luftiga ateljégardiner. Skulle

han vänta? — Jo, han kunde ju vänta en tio minuter.

På det stora mahogniskrifbordet, hvars yta reflekterade fönstret som en spegel, låg bredvid marmorbrefpressen ett litet svart etui. — Torsten tog det, öppnade locket.

Ja, det var hans och hennes plakett, minnet om modern. Han såg på bilden af kvinnan och de två barnen. Det var ett fint och vackert arbete under en mattgyllne patina. Och där stod i smal stil med versaler inskriptionen:

IN MEMORIAM MATRIS.

— Jag undrar om han skulle sakna den, ifall jag tog den? föll det honom plötsligt in. Han fick brådtom att lägga asken tillbaka.

Nu hördes lätta steg, de kommo närmare, snabba, trippande. De gingo öfver sammanträdessalens parkettgolf — en ung flicka stod i dörren. Hon var mycket vacker och mycket elegant, hon var högst tjugu år. Herr Jansson visste hvem hon var: den nya stenografen från Amerika. Han visste också att hon icke var riktig amerikanska: hennes föräldrar voro norrmän. Och, ironiskt nog, hon hette Hilda — det vill säga Hilde.

Den unga damen rodnade lätt under Janssons ofrivilligt mönstrand blick. Men med ens kröktes hennes läppar och rynkades pannan: — Direktör Weiss kommer inte tillbaka i dag!

Torsten bockade:

— Så väntar jag inte. Jag skulle ha sagt farväl. Vill icke ni, fröken, framföra min hälsning? Jag är Torsten Jansson från reklamkontoret — han som skall upp och förestå filialen —

Nu log fröken Hilde. Hennes vackra, något kalla, blå, norskamerikanska ögon strålade som blankt stål:

— Å, då vet jag! Jo, jag skall naturligtvis säga till direktör Weiss att ni var inne... Jag träffar honom om en timme...

Hon nickade, alltjämt leende, och han hörde hennes danssteg öfver det bonade salsgolvet.

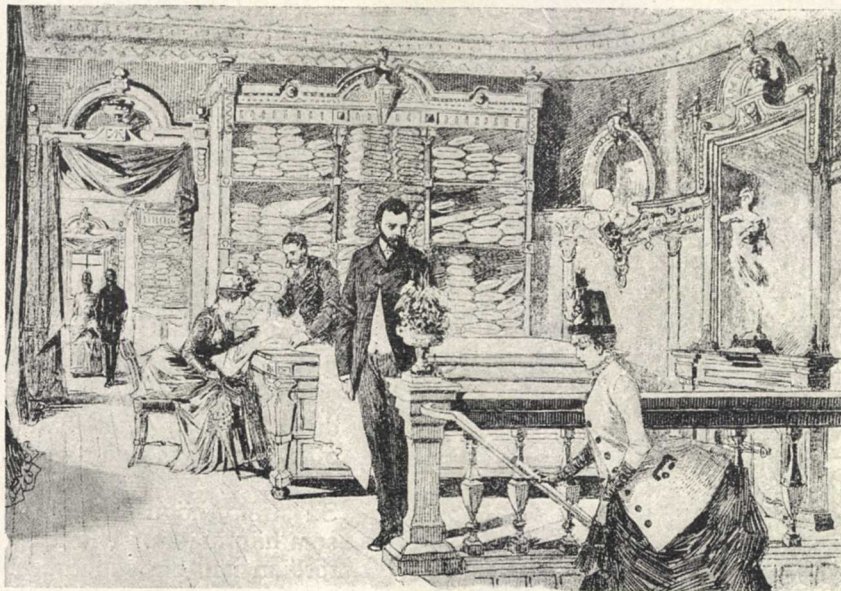
Herr Jansson tog sin hatt. Han tvekade. Skulle han ta med sig etuiet som ett minne? — In memoriam matris! Lilla Lis' och lilla Marts mamma. Och stackars lille Torsten Janssons enda drömfantasi om en kvinna. Nej. Det behöfdes icke. Plaketten var stöpt af hans hjärta och fanns däri.

Nu måste han gå. Alla fabrikspipor blåste ett. Rasten var slut och arbetet väntade.

☞ Ett "damernas paradiset" som fyller hundra år. ☛

Firman John V. Löfgren.

DET VAR EN MILD OCH vacker oktobermorgen i Stockholm 1818, då änkekrigsrådin- nan Henrika Weste ringde på kammarpiggen och sade till om sin engelska vagn för att med sin dotter Beate-Charlotte fara ut och göra några uppköp. Hon hade en lång lista. Först skul- le hon köpa engelska synålar i tobaksboden vid Norrbro, det hade nu blifvit så att hon före- drog dem framför alla andra, så skulle hon till Rörstrandsbo- den vid Riddarhustorget att se det svarthvita postlinet med ut- sikter från Kongl. Djurgården och andra sköna platser i Stockholm afbildade i tallri- karna. Hos lärfskramhand-

Interiör från Löfgrens butik från 1882. Efter teckning af Victor André.

Grundad 5 oktober 1818.

Broberg & C:o. Siden- och klädeskramhandel", stod det. Men chère Mère ville först inte höra talas om att Mattsson skulle hålla vid den lilla boden. "Den ser för obetydlig ut," sade hon, "och så n. y. Jag har minnsann aldrig sett den förr." Krigsrådinna höll sig helst till sina gamla kända bodar. Lilla Beate-Charlotte lirikade emellertid sin vilja igenom, hon var för söt, den flic- kan, och chère Mère kunde sällan motstå henne, fast hon alltid låtsades så.

Det var en ganska trång liten bod med en hög disk och någ- ra ombundna tygpäckor på hyllorna, och det ungdomliga

John Broberg, firmans grundl. 1818—1848.

John V. Löfgren 1848—1876.

J. F. Schibler.

Carl Schultze 1884—1914.

Arthur Fromm 1876—1906.

lare Reiflin vid Röda slussen måste hon in och säga, att det ångermanländska lingar- net hon beställt till pigornas väfvar var rent för fint. Beate-Charlotte behöfde en hvit cambricsklänning från Kattunsmagasinet i hörnet af Fredsgatan, påstod hon, men det fick vara nog med hvita klänningar nu, men krigs- rådinna skulle för sin egen del gärna göra en titt in i Hessarnes bod vid Gustaf Adolfs torg, där kusin Marie-Sophie nyligen köpt sina krus-fräser till hvardagslag å en riksdaler banco stycket. Sidensars och citron- gult krusflor skulle damerna också se på uti Silkesboden vid Västerlånggatan för att Beate-Charlotte inte skulle bli vanlottad till vinterns assembleer. Slutligen hade nyligen med en skuta från Lybeck inkommit fris- ka citroner, levantinanis, carolinargryn och alicante-vin, som såldes i kryddboden i hör- net af Drottning- och Fredsgatan, där krigs- rådinna själf gjorde sina uppköp.

Hon bodde ensam med sin dotter sedan mannens död i första våningen i sitt stora hus vid Drottninggatan mellan Lilla Vattu- gränden och Jakobs gränd. Våningen på 10 rum med mangelbod, tvättstuga och stall in- på gården var egentligen alldeles för stor för två ensamma damer, men krigsrådinna tyckte inte om förändringar, och hon hade råd att bo ensam i hela huset om hon ville.

Damerna blefvo så småningom färdiga: Krigsrådinna i gridelin kasimirslängkappa med vielfrasbräm och svart levantinhatt, mamsell Beate-Charlotte i en ny rosenröd sidenhatt, garnerad med skuren sammet "couleur feuille morte" och en svart sam- metsspencer öfver sin hvita merinoklänning. Hon hade också några em p l e t t e s att göra för egen del. Bl. a. var det en docka silke i gult till den tambursöm hon sysslade med och som föreställde Amor i en char dragen af två duvor. Men hvarken i silkesboden

eller hos Hessarne eller i likkistboden, där man sålde allt möjligt från manströjor till syr- tråd var det möjligt att få densamma ci- tron-gula kulören som Beate-Charlotte med- förde.

Damerna hade småningom arbetat sig igenom krigsrådinna's lista, men Beate Char- lotte var alljämt utan silke och hon boude- rade smått. Då, just som de foro genom Fredsgatan fick hon syn på en ny skylt. "J.

biträdet bockade och bockade, öfverväldi- gad af äran att se två så fina damer. Men se, Beate-Charlotte fick sin silkesdocka! Och medan hennes fina små fingrar valde bland silkesförrådet, som bodbetjänten bredt ut på disken kom patron själf till och frågade ar- tigt om icke damerna ville se ett utvaldt tjockt och vackert stycke Virgenie, som han fått in direkt från Paris. Krigsrådinna blef mycket tankfull inför det lilafärgade tygstycket, just hennes färg, alldeles som bestämdt till nytt öfvertyg på hennes päls — och priset ganska civilt, fast pruta skulle hon förstås — länge och mycket, om hon öfverhufvudtaget... I alla händelser fick hon inte låta öfverrumpla sig. En ny bod är en ny bod och man skall tänka sig två gån- ger innan man går ifrån sina gamla kända ställen, där man alltid varit kund. På en vink bredde bodbiträdet ut en hvit merino- schal med brokiga bårder för Beate-Char- lotte, som uttryckte sin förtjusning så oför- blommeradt, att krigsrådinna fann det lämp- ligt att ganska hastigt rekommendera sig.

Två balklänningar från 1818. Efter Magazin för Konst, Nyheter och Moder.

Det är trettio år senare. Damernas klän- ningar liksom så mycket annat ha undergått en fullständig omhvälfning. Lilla Beate-Charlotte nu en medelålders fru, går klädd i krinolin, köper barège och taft som kan stå för sig själf i stället för sin ungdoms smidigt mjuka tyger. Hon har intet minne af den lilla gula silkesdockan hon fick hos Johan Broberg på Fredsgatan, men hon kommer ofta till John V. Löfgren för de många upp- köpen till sig själf och sina sex döttrar. Det är Brobergs gamla affär, som öfvertagits af hans mångårige biträde Löfgren, densamme unge man som en gång blef så oerhördt im- ponerad af Beate Charlottes täcka ungdom och elegans, är nu en värdig, fryntlig herre

Mogen frukt. En herrgårdsinteriör.

"MA BELLE ET CHARMANTE COUSINE", hade han kallat henne minst ett decennium; nu var dock "belle" taktfullt uteslutet, ty för honom — kvinnokännaren och älskogsflanören — måste skönhet vara synonymt med ungdom, och fröken Eleonore hade passerat den tolerant satta gränsen för flickålder.

När kapten Fabian denna höst återsåg henne på det gamla ärevördiga slott hon "ägede och bebodde", som det stod i Anreps adelskalender, bugade han sig djupare än förr, men den ridderliga kyssen på hennes fasta, hvita hand snuddade flyktig och sval mot hudens glatta silke.

Han själf var ännu i sina bästa år, därför att han var man. Det senaste lustret hade till och med förnyrat honom genom oväntade fördelar. Ifrån att vara en inom sin exklusiva krets tämligen omöjlig person till följe såväl ekonomiska som erotiska odysseer, hade han under krigsåren sprängt de trånga banden af noblesse oblige och lärt skatta en ny världs champagnefilosofi. Vänner med namn han tyvärr hade svårt att skilja från hvarandra, satte honom generöst som hedersgäst vid sitt bugnande bord. Han fick hålla tal för vändinnor, som icke anade, att charmen var en af de gracer, hvilka gammal kultur uppälskat, och han drack duskål med grandseigneurer, som nämnts bondfångare, innan de bestigit affärssvindels gyllene trappa.

Kusinen Eleonore hade ägt hans hjärta, så länge dettas substans varit nog fast att ej flyta ut till droppande dagsinfresse. Men äfven när såväl hans hjärta som hans affärer antagit teorien panta rei, hade han så mycken stolthet i behåll, att han icke uppträdde som betflare till hennes rikedom. Eleonore var den enda solida af den maskkrätta, nu utdöende släkten. Hennes mor hade lämnat sitt enda barn i arf en sund kropp i en klarögd själ och dessutom guld.

Fabians föräldrar hade i alla afsenden varit mindre förtänksamma, och de gingo i grafven utan förståelse af de obarmhärtiga kraf en ny och kritisk tid ställde på individen. Fabian hade aldrig af eget initiativ inhämtat den försummade lärdomen utan lefvat på traditionens blomsterhöljda gungfly ända till dess han högst oförmodadt fick mark under fötterna genom gynnsamma konjunkturen — ett ord han aldrig hört som ung officer.

Nu filltalade det honom. I kraft af lyckade

med polisonger och en ganska tjock guldkedja på sammetsvästen.

Beate-Charlotte har blifvit lika konservativ i sina vanor som sin saligen aflidna mor, i hvars hus hon bor som gift, hon köper alla tyger hos Löfgrens, kommer inte ifråga något annat. Döttrarna tycka ibland, att det blir litet enformigt med de eviga grå barègeklänningarna till hvardags och den lila-färgade sidenblåsan till bästa, men Beate-Charlotte fyller bara på förrådet, när hon slitit ut en klänning, skaffar hon sig en likadan ny. Det är senare generationer förbehållet att begära mera omväxling, hennes dotterdöttrar skulle aldrig ha nöjt sig med mindre än att de fått välja mellan ett otal nyanser och stoffer, men så har tiden också blifvit växlande som ett kaleidoskop sedan Beate-Charlottes ungdom. Men Löfgrens finns alljämt kvar på samma plats, fast af den första obetydliga lilla boden blifvit ett modernt handelspalats, som tillfredsställer hennes dotterdotterdöttrars skiftande behof i klädväg.

ETH. K.

konjunkturen skulle han bli konsul Annes svärson. Det var detta han kommit att meddela den enda släkting, hvilken bar samma namn som han.

Den stora salongen, hvilken bredde ut sin gustavianska prakt innanför riddarsalens mörka och tunga pondus, ingaf som alltid Fabian en förmimelse af äkta konst och små inpuerade rokokodrömmar. I kabinettet till vänster, där väggarna hade pastellmålade Watteaumotiv och stolryggarna fasoner af förgyllda lyror, blef stämningen mera intimt förtrolig.

Han bestämde sig för, att där skulle han meddela Eleonore den sena ympningen på stamträdet. Hon brukade låta tända höstens första brasa i Mariebergskakelugnen därinne, och när gubben Larsson satt in skålarna med päron och stora dimmigt blåa drufvor, njöt hon med sin tillfälliga gäst det gamla hemmets fred.

Hela förmiddagen var hon upptagen, lifligt och energiskt men aldrig jäktande. Fabian måste tänka på väl tempererad Vouvray,

Ebba Ramsay 90 år.

ETT LÅNGT LIF OAFSLÄTLIGT ÅGNADT AT arbetet bland de hjälplösaste af de hjälplösa kröntes den 1 oktober med de 90 åren, då fru Ebba Ramsay, född Karström, stiftarinnan af anstalten Wilhelmsro nära Jönköping, kunde fira sin 91:sta födelsedag i kretsen af skyddslingar, vänner och hela traktens befolkning. Ebba Ramsays namn är oupplösligt förenadt med värden af och omsorgen för de sinnesslöa fallandesjuka barnen i vårt land. "När jag 1872 kom till Vätterns fagra stränder," skriver hon i ett litet häfte, som hon sände ut för ett par år sedan, var det med hjärtat fullt af varma önsknings för den barnaskara i vårt land, som man gärna kan kalla den olyckligaste af alla: de slösinna och fallandesjukas. Äfven de välvilligaste personer utgöro då från den synpunkten, att det ej lönade sig att offra något på dessas fostring. Jag hade en annan uppfattning. — — — För att nu ej krasst hålla oss vid det materiella må vi se på barnens hjärte- och själslif, de kunna och böra dock, så vidt möjligt är, ej lämnas som mulnande frön i skidorna".

Det ena hemmet efter det andra uppstod vid Wilhelmsro alltefter som barnen tillväxte och nya behof skapades. Efter några år omorganiserades anstalten till ett hem för bildbara epileptiskt sinnesslöa barn. Den har varit i jämn tillväxt under fru Ramsays outröttliga tillsyn, som än i dag står kvar. Ty hennes 90 år gynnas af obrutna själskrafter. En omfattande författare- och översättareverksamhet har hon hunnit med vid sidan af sitt stora arbete och i flerfaldiga föreningar på kristlig grund är hon den ledande kraften. Från sitt långa händelserika lif hopsamlar hon nu sina minnen till ett litterärt verk, som, om det en gång utges, säkert kommer att bli rikt och gifvande.

För Idun af

Elisabeth Kuylenstierna-Wenster.

när han såg henne, icke het eller heftande, men mousserande af inre vivacitet, och gallisk i hela sin apparition som det ädla vinet från Loires stränder.

Hon betraktade icke honom som främling. Trots att några år nästan fullständigt skiljt dem ifrån hvarandra, såg hon genast i honom lekkamraten och ungdomsvännen.

Fabian däremot fann det svårt att återvända till den dämpade, förnämt avvägda och dock hjärtliga umgängestonen, däri intet af dagens slang hörde hemma.

"Du kan inte ha något nöje af att se mig sortera päron," sade hon en morgon, "men du får ursäkt, att jag några timmar lämnar dig åt dig själf. Jag måste taga hand om dessertfrukten, innan den blir skadad. Den har legat nedplockad nu så länge, att den får packas. Mogen frukt är en délice, men får också behandlas ytterst omsorgsfullt för att icke fördärfvas."

"Jag har aldrig ätit läckrare päron än dina "Eywoods", sade han, glad att erinra sig något af de namn hon kvällen förut nämnt.

"I afton skall jag traktera dig med min allra finaste sort," log hon, "Beurré Giffard. De ha nu ett par dagar förvandlats i tjugugraders värme för att få den rätta smaken."

Eleonore var icke yrkesskolebildadt huslig. Hon hade endast med sitt vakna, allt omfattande intresse lefvat sig in i värden om hemmet. Det kunde kanske sägas, att hennes personlighet uppsögs af alla detaljer inom och utom mödernegodset, men till ersättning var hon en fullständig chateleine, som strålade af intensitet, när det gällde hennes Borgvall. Dess bibliotek och arkiv utgjorde en skattkammare för forskare, tafvelgalleriet af Merian, Breda, Corot och Greuze representerade en gången tids smidigt fulländade konst, ansågs vara ett af de bästa i landet, möbler och gobelänger, en drömmospunnen spinett, ljuskrona med böhmiskt glas i tunga, slipade kläppar och mycket annat hade i Eleonore ej blott ägarinnan utan en vän och förtrogen.

Trots dagens många skiftande sysselsättningar kom hon alltid till det sena middagsbordet med klar panna och en ljust lugn blick i de milda, bruna ögonen.

Larsson serverade som han gjort det i trettio år, ljudlöst och påpassligt. De båda kusinerna konverserade oafbrutet. Eleonore roadt och otvunget, Fabian en smula för korrekt, ty hans tankar arbetade med det meddelande, han skulle göra Eleonore, som om de luggat ett stycke groftrådigt och illa francherad kött. Han kände sig irriterad öfver, att Eleonore icke följt med tiden, icke en enda gång nämnde spekulation eller chance. Hon hade icke behöft befatta sig med dylika begrepp, det var sant, men hon verkade så sällsamt otillgänglig med sin ideella lufsyn, sina — dessertfruktsteorier. Ja, just det. Lifvet var för henne en läcker, mogen frukt, som hon njöt med behag och erkännande af, att den, väl vårdad, utgjorde en "délice".

Hennes trettiosju eller trettioåtta år tycktes icke göra henne sentimentalt rellig. Hon tänkte visst icke på, att hon åldrades i ofruktbar ensamhet och afskildhet utan tog sin höst som en gyllene bergningstid.

Fabian beundrade henne motvilligt. Det ädelt harmoniska af gammal god race, som framträdde i hvarje hennes rörelse, afvek från det "käck" burdusa hos de moderna kvinnor han träffat, och af hvilka hans blifvande fästmo var en typisk produkt. Han föreställde sig henne åldrande, chiffonerad och ryste lätt som inför en afslöjad humbug.

Prins Eric's

Den kungliga familjen i processionen.

Jordfästningen i Drottningholm.

Hennes manér passade endast till den sederlärans one-step, hvilken tråddes mellan femton och fyratio. Aldrig förr hade det slagit honom, hur mycket generationernas kultur betydde. Det fanns väl också något annat, som förädlade: verklig kärlek. Men den känslan hade förlöjligad dragit sig ur världen. — — —

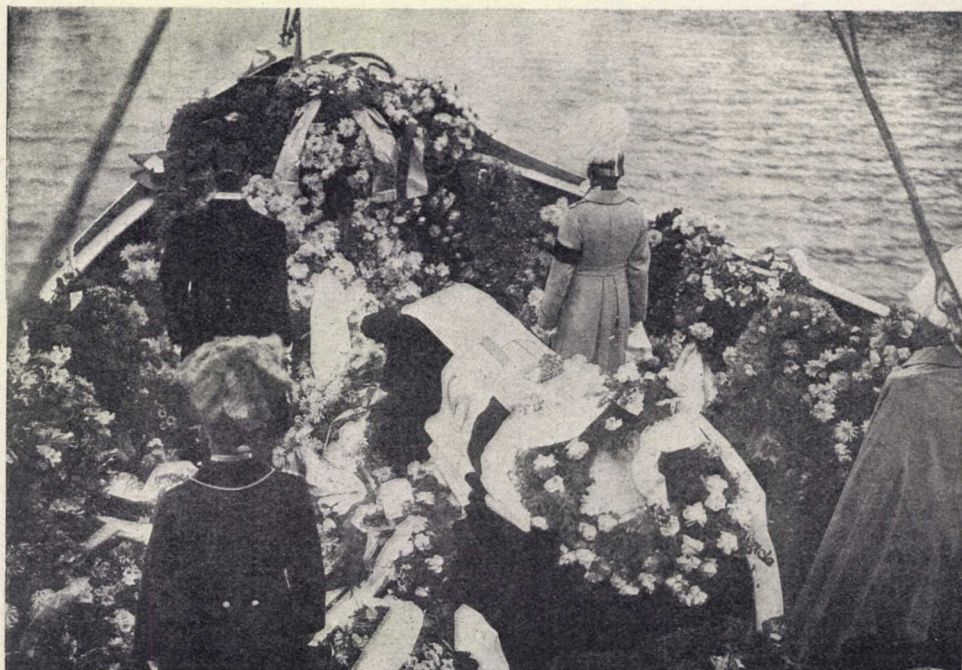
Skymning i kabinettet. Utanför bronsbrunn och gyllenröd höst i fåta löfmassor under en isblå, trött himmel. Inom Mariebergskakelugnens frodigt rika fång af stora blomsterkedjor en flammande, stillsam brasa, hvilken sveper in Eleonores smärta gestalt i en röd, skiftande och böljande slöja, där hon sitter vid det ovala bordet. Larsson har nyss placerat den höga silfverskålen med regelbundet formade, något rostfärgade Beurré Giffard framför de begge kusinerna, och de skala hvar sitt saftiga päron under en kort paus.

"Det är synd, att du skall resa så snart," säger Eleonore, "är det alldeles nödvändigt att det sker i morgon?" Jag hade egentligen så mycket att tala vid dig om. När jag fick glädjen att se dig igen, märkte jag, att du varit alldeles för länge borta. Vi två höra ju ihop som de sista af släkten."

Han lägger ned fruktkniven och yttrar, spontant gripen af en skrinlagd önskan, hvilken som den torra doften af potpourri plötsligt förnimmes bland hågkomsterna:

"Jag trodde en gång, att vi hörde ihop i kraft af våra egna känslor, men med åren försvinna känslorna — när de utsättas för rå luft. Och

nu" — han tystnar, men tillägger strax därpå forceradt muntert: "Jag plumsar direkt ned i förtroendena, tycks det. A la bonne heure! Du får ha öfverseende med min bryskhet. — Jag skall gifva mig, Eleonore."

Likfärden från Drottningholm till Stockholm.

Processionens färd öfver Riddarholmen. — 1

jordafärd.

ningholms slottskapell.

Kistan bäres från "Sköldmön" till Riddarholmskyrkan.

Hennes fruktknif lämnar det saftiga päronet och faller svagt klirrande ned mot tallriken. En sekund förefaller det som om hon hade svårt att finna de rätta orden, men slutligen säger hon sakta: "Måtte det var med

någon, som kan hålla af gamla Borgvall. Och — hjärtligt lycka till, käre Fabian."

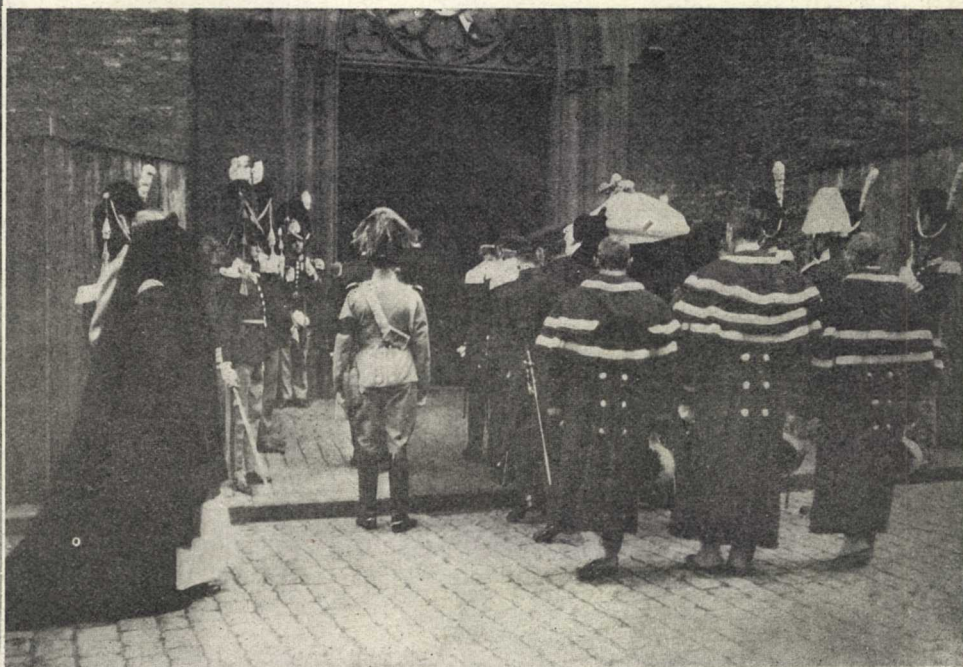
"Tack", svarar han sträfft. "Lyckan blir kanske inte hvardagsgäst. Man gifter sig utan illusioner nufilldags. Konsul Annes dotter — Hedvig, min blifvande fäst-mö, är en ung dam med vår tids stiliserade fantasi och praktiska blick. Hon lika litet som jag älskar; det ordet är väl en för alltid afslagen sträng, men vi håller af hvarandra. Hon är rik och jag fattig. Jag officer, hon medveten om, att det är den klass män, som väljas helst. Det låter krasst i dina öron, Eleonore, men det är icke alla, som skonats för dissonanser."

Hennes ovala ansikte, där

hvarje drag har släktlegendens utmäslade form blir kanske en nyans blekare än vanligt och blicken djupare in mot nya tankar.

"Jag har vetat så litet om dig på de sista åren, Fabian. Och jag har icke ansett mig kunna skriva en fråga. . . "Plötsligt lyfter hon hufvudet som om en blomma höjde sin ljusa, varma fägring upp mot ren och klar luff. Pan-nan öfver de mörka ögonbrynens bågar skinner af hvithet; läpparna skälfva svagt, men den musikaliskt soignerade rösten är fast och ärlig, när hon tillägger: "Jag har väntat dig hvar höst. Och jag har så ofta tänkt på dig. En gång skulle vi sitta tillsammans här, trodde jag; i stilla, förtroliga kvällar, medan lifvet sorlade långt borta med melodier vi på v å r t Borgvall inte frågade efter." Han spritter till vid den lätta tonvikten på "vårt".

"Du hade velat bjuda mig en konstant gästfrihet, Eleonore?" — "Jag hade velat ge dig en husbondes plats här, när du var färdig med

dina vandringar efter all slags lycka." — "Du skulle tagit mig i dina vackra händer lika varsamt som du nyss tog päronet från skålen. Mogen frukt! Å nej, ma chère, fallfrukt! Alltså ingenting för ditt bord."

Hon ler mycket allvarligt. Allt hos henne är en klar och stilla solnedgång, eller en gyllene septembermorgon, tänker han. Ofta skiftar icke minspelet i hennes ansikte, men väl det aningsfulla vemodet om stundande mörker. Och han lutar sig upprörd fram emot henne.

"Vi skulle skänkt hvarandra vår ungdom och sedan åldrats bland släktens minnen, Eleonore. Hvarför blef det inte så?"

"När man är ung, känner man inte sig själf."

"Och när man fått den lärdomen, är det för sent att drömma. Då måste man handla bryskt, innan energien förruttnar."

"Jag kan förstå, att den, som hvirflas rundt af tillvaron, resonnerar så. Fruktan att bli — left out in the cold måste komma till den, som ser, hur människooöden gripa in i det malande samhällshjulet. Jag har aldrig varit med därute. På Borgvall har jag lefvat och för mitt kära gods har jag sträfvat. Du säger, att älska är ett utdömdt begrepp. Jag älskar hvarenda fläck af mitt hem."

"Jorddrottens suveräna äganderättskänsla som hvarken den lurfvige vagabonden eller den moderna vivre pour le jour et par le jour-typen förmår inspireras af. Min Hedvigs far "skaffar" sin dotter med appendix ett stilrent hem genom antikvitetshandlare och Nordiska Kompaniet, men vår 1700-tals salong blir ändå up to date liksom hundratalens andra. Att älska — lidelsefritt — är att ha lefvat sig in i något. Följt det från blom till frukt för att ta ett exempel vi ha för ögonen. Minnas vårdagens solsken öfver blankbruna, lufslystet svällande knoppar och sedan det vidsträckta blomstertaket öfver ens hufvud, de första små kartarna, hvilka få ens ömhet en stormdag, då deras lif står på spel. Och slutligen att se dem växa under sommarblå himmel, bli tungt yppiga af sin egen vällust, färdiga för skörden. Känslorna lyda samma utveckling."

"Ja". Hon nickar stilla och blickar in i brasan. Den har snart brunnit ned, men hon kan icke låta den bli en vårdslös askhö. Eldgaffeln tornar upp les beaux restes till ett slott af glödande rubiner, eller är det ett rött hjärta, som lyfter sin flammande längtan en sista gång före förintelsen?

"Du och — Hedvig kommer väl ofta till Borgvall," säger hon efter en paus. "Din unga hustru bör ju lära sig att trifvas här. Du är närmaste arfvinge. Jag hade velat tala vid dig om mitt testamente. En gammal gård är ju en släkts vackraste minnesvärd, och hvarje ny generation är en gyllene inskription på den för eftervärlden att vörda."

"Förlåt mig, Eleonore, men Borgvall är ditt från mödernet. För mig har det endast minnen gentom dig, och jag ber dig utesluta det ur mitt arf. Gör det till en donation för unga, föräldralösa flickor, en tillflykt för forskare eller hvad du vill. För mig vore det ett alltför tyngande ansvar."

Nu sjunker glöden därinne i kakelugnen helt tillsammans, och när dess rosiga slöja icke längre sveper om Eleonore, märks det, att hennes ansikte är färglöst och oändligt trött.

"Som du vill, Fabian," säger hon, "jag tror, du har rätt. Du skulle inte orka med Borgvall — och du får ju tillräckligt ändå."

Han gör en respektfull bugning och kysser hennes hand, men kring hans mun skär bitterheten trådfina fåror, och han svarar ingenting, ty han tycker, att nu är allt sagdt, allt inbergad, både den goda och den onda skörden.

ETT SOCIETETSBROLLOP.

Jur. kand. löjtnant Birger Looström och fru Elisabeth Looström, född Dyrssen. W. Lamm foto.

Signe Hebbes memoarer.

På grundvalen af konstnärinnans muntliga berättelser nedskrifna af HILDUR DIXELIUS-BRETTNER.

(Forts.)

TRE AR SENARE, I FEBRUARI 1868, skrifver fru Runeberg från Borgå.

Min goda fröken!

Ehuru jag hvarken har något glädjande eller någon förändring i Runebergs helsofstånd att omtala, vill jag dock skriva några rader till svar på Er vänliga förfrågan om honom.

Tiden går sakta framåt; det är öfver fyra år sedan Runeberg insjuknade och det ena året har gått efter det andra, den ena månaden eller veckan litet bättre, de andra litet sämre, men i det hela taget är allt sig likt. Vanan att tillbringa tiden ständigt sittande i sin ländstol, gör kanske i visst afseende detta tillstånd för honom dragligare; men å andra sidan gör honom denna stillhet alltmera obenägen för att ens byta om plats inom rummen. Hans tidsfördrif är, liksom föregående åren, läsning; sålunda neml. att jag läser för honom från det han stiger upp till dess han om aftonen vid tiotiden beger sig till ro, med undantag af ett par timmar middagstiden, då han hvilar sig. Stundom afbrytes ock läsningen af någon besökande, men blott för korta stunder, ty långa besök trötta honom. I öfrigt läsa vi dagarna igenom. Skönlitterärt, historiskt o. s. v. allt som

det faller sig eller hur han för dagen är stämd; somrarna utflytta vi årligen på landet; men år för år blir han alltmera fallen för att äfven der hålla sig stilla och låter sig alltmera sällan föra sig ut i sin hjulstol. Att tidningar upptaga en betydlig del af vår läsning förstås af sig själf och äro sådana naturligtvis ännu mer nödvändiga än annars,

då man lefver skild från hela det yttre, rörliga lifvet. Det bästa afbrottet i vårt tysta enförmiga lefnadssätt äro breffven från våra söner. Lorenzo, som hade nöjet att se Er och göra er bekantskap samt äfven flera gånger höra Er sjunga, är nu i Wien och af de öfriga sönerna vistas en f. n. i Frankrike och en i England.

Tack vare tidningarna ha vi ock kunnat följa Er konstnärsfärd och kände sålunda till Er vistelse i Warschau innan vi ännu erfor något derom genom Edert bref. Warschau var lystert och lifvet där angenämt förr, säges det, huru det nu gestaltat sig känner jag ej. Vi önska den svenska näktergalen all trefnad där. — Ack, i Finland skulle Ni väl knappt kunna sjunga, Ni skulle knappt kunna värja Er för en tår i rösten! Den nöd här råder öfvergår all beskrifning. Afven i dessa trakter af landet, landets sydligaste och bäst lottade, trotsar den all föreställning, man känner sig förkrossad af att bevitna densamma. Öfverallt i städerna och på landsbygden inrättas hem för de skaror som kring-

vandra och som till hundratal öfverstiga utrymmet i hvarje af dem; och i städerna till tusental. I Helsingfors äro de provisoriska lazarettens öfverfyllda af de af tyfus angripna svältande, oakadt antalet af dessa sjukhus är stort, jag tror sju sådana. Läkarne angripas af smittan, en del tillfriskna, andra duka under för den hemska farsoten. Sock-

narna fördela sina fattiga flera på hvarje gård hos de bosatta, men dessa äga själfva icke annat än ett bröd blandadt med mossa eller halm att dela med sig; m. a. o. ett elände sådant som det nu i Finland rådande är utöfver allt hvad man hittills sett eller kan göra sig en föreställning om.

Runeberg ber mig framföra en hjertlig helsning till Er båda och en varm tacksägelse för Ert deltagande hvaruti jag anhåller att få förena mig

Vänskapsfullt

Fredrika Runeberg.

I mars 1871 skrifver Fredrika Runeberg från Borgå.

Min goda fröken!

För det vänliga brefvet af den 1 febr. kan jag nu först aflägga min tacksägelse, då jag nu efter nära två månaders sjukdom är, om icke fullt frisk, så åtminstone till fötters.

Det är nu det åttonde året som går sedan Runeberg insjuknade och föga förändring kan i det hela sägas hafva inträffat, ehuru man märker, att det småningom går nedåt. Fastän det vexlar för dagar, veckor, månader emellan ett än litet bättre, än något sämre befinnande. Från hösten 1869 till våren 1870 var en mycket svår och sorglig tid, den sorgligaste sedan de par första månaderna af hans sjukdom. Också ansåg läkaren min nyss genomgångna sjukdom väl i allmänhet en följd af mitt lif under dessa år men i synnerhet utmattning efter det sednaste. Denna höst och vinter hafva dock varit jembörelsevis lättare för Runeberg, dock svårare melantider inträffa stundom som t. ex. dessa

sednare veckor. Sedan i höst ett år ligger han hela dagen på sin säng, sätter sig stundom upp på sängkanten, men lämnar den endast för bäddning. Han tar numera nästan sagdt aldrig emot besök och händer det någon gång undantagsvis så är det blott för några minuter; tankekraften och minnet äro klara som förr, hörseln nästan besvärande fin, dock är själens lidande lika med kroppens. Läsning är hans enda förströelse och den fortgår jemnt. Lyckligtvis var jag icke alltför länge så sjuk, att jag icke kunde heldst någon stund på dagen och liggande läsa för honom, så att han kunde höra mig. Väl skakade läkaren på hufvudet och protesterade deremot men jag lydde honom icke längre än det var mig alldeles omöjligt att kunna läsa; ty Runeberg är så van vid min läsning, att han just icke vill låta någon annan ersätta min plats i detta afseende, utan stundtals ansträngde sig sjelf att läsa.

Olika falla livvets lotter äfven i afsende på lefnadssätt. Ni, min fröken, reser, ser allt stort och skönt i världen, mycket människor och lefver i en sfer som väl kanske någon gång förekommer alltför rörlig, brokig och ombytlig. Jag åter lefver inom fyra väggar, anser för ett evenemang när jag spaserar några hvarf fram och åter på vår gårdsplan och för en romresa när jag går utom porten och ett hvarf i kvarteret, eller under vinterns lopp en eller ett par gånger åker ut för att se världen, d. v. s. fara utefter ett par gator i vår lilla stad och träffa högst sällan någon annan än husets folk, då mina fordna bekanta frukta att störa Runeberg eller att uppehålla mig. Utom yngste sonen, student och således oftast i Helsingfors, men hvilken vi dock allt emellanåt få se i hemmet, äro alla våra barn bosatta så långt ifrån hemmet att vi endast sällan kunna hafva glädjen att se dem här.

Ett svårt besök hotar Finland, koleran, som redan härjar i Petersburg och förmodligen snart på järnväg anländer till Helsingfors. Att Er påtänkta resa till Finland derigenom blir tillintetgjord är antagligt; detta skulle göra mig ännu mera ondt om icke Runebergs tillstånd för tillfället gjorde det tvifvelsamt

huruvida vi kunde få se och höra den kära gästen, om hon komme hit just nu. Han sänder emellertid sina hjertliga helsningar och sin tack för bådas Eder vänliga efterfrågan och anhåller jag om en förbindlig helsning till fru Hebbe från Er tillgifna

Fredrika Runeberg.

(Forts.)

Inför ny tid.

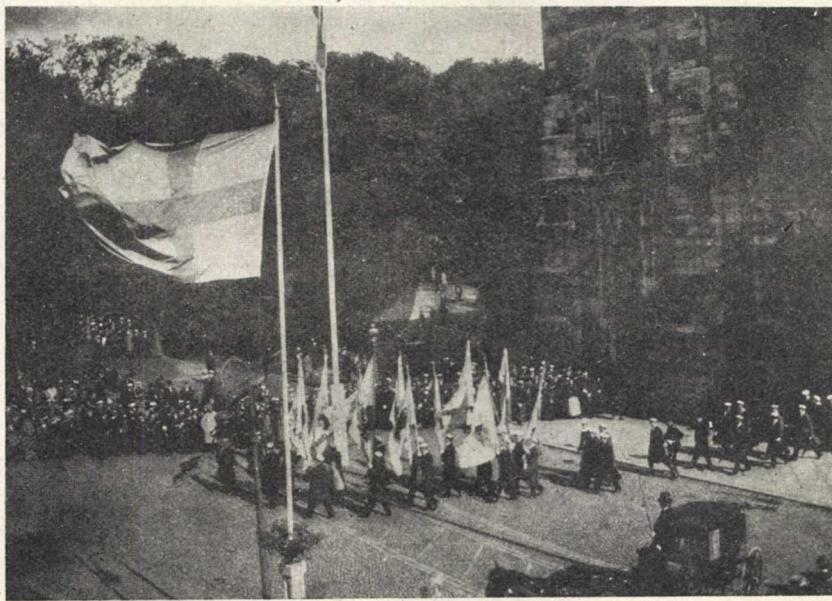
DET KAOS, SOM NU RÄDER I VÄRLDEN, skall väl dock en gång få ett slut och fredliga uppgörelser åter komma till stånd. — Bland alla gränsfrågor, som komma att behandlas borde därvid en kunna påräkna ett stort intresse och det vore begränsningen af den mångskiftande industriella produktionen. Från krigets ohyggligheter komma männen att återvända till hemtrakterna för att där troligen öfver måttet af sina krafter bygga upp en ny tillvaro, som dock att döma af diskussioner i pressen om olika planer för framtiden beklagligt nog kommer att utgöra en fullkomlig fortsättning på förhållandena före kriget.

Det förra århundradets västerländska kultur skiljer sig ju skarpt från alla föregående tidsåldrars i mänsklighetens historia genom dess rikedom på upptäckter af naturkrafter, som i styrka med så och så många hästkraf-

ter eller kilowatt öfversteg mänsklig kraft. Äfvenså gjordes uppfinningar af maskiner, hvilka i möjligheten att på otroligt kort tid utföra ett arbete vida öfverstege mänsklig förmåga. — Tack vare dessa upptäckter och uppfinningar byggdes så järnvägar och anlades fabriker med sina förgreningar, varuhus och banker, dit produktionen under Mercurius och den gudlöse penningens beskydd fillika med en massa människor flyttades öfver. Med allt det nya, som nu strömmade ut öfver världen, följde ock en annan takt i arbetet och alla af vår tids människor ha väl antingen såsom lyckliga åskådare eller såsom handgripligt i det stora vidlyftiga maskineriet inkuggade små företeelser bevitnat och erfarit den rastlösa mekaniska andan.

Från England, där såväl ångans kraft som de första planerna med järnvägstrafik tillfredsställande utexperimenterats, har den mekaniska utvecklingen gått fram öfver all världen med en hänsynslöshet, viss om seger, som varit mera lättvunnen, såsom i Amerika, ju mindre motstånd judits af genom sekler nedärfd kultur. Den mekaniska utvecklingen har därvid förändrat eller omskapat förhållandena för såväl den enskilde som för stater och samhällen. — Många litet idylliskt samhälle i en af kriget ej berörd stat kan med sina blommande lindar och säfligt flanerande bebyggare till sitt yttre än i dag ge intryck af månghundraårig ostörd ro. Men en blick in i de mänskliga lefnadsförhållandena ger dock vid handen, att människorna äfven där dragits med i den mekaniska utvecklingen och hänvisats till att erbjuda största delen af sin tillvaro här på jorden till kuggar i något stort operonligt maskineri.

Om hvarje mekanisk förbättring har det vid dess första framträdande hetat: "Tänk så bra! Förr behöfde en person flere, flere da'r för att utföra det och det arbetet och nu kan samma arbete genom den nya maskinella anordningen utföras på så och så mycket kortare tid." Så har en nyuppfunnen maskin hälsats och följden däraf borde bli, att samma maskin skulle kunna ge den öfriga af den förr beräknade tiden fri åt den utöfvande personen, som därigenom skulle

UNIVERSITETSJUBILÉET I LUND.

Studenterna lämna domkyrkan efter minnesfesten. B. Hedeman-Gade foto.

De nypromoverade doktorerna inom filosofiska fakulteten med kronprinsen i midten. Rahmn foto.

kunna framleva en mindre sträfsam arbetsdag. Så har dock den maskinella förbättringen icke praktiserats. Den nya tidsbesparande uppfinningen har nämligen icke utnyttjats efter frågeställningen, hur mycket kortare tid behöfver en person för att utföra ett arbete utan efter huru mycket mera kan han under samma tid medhinna genom att använda den maskinella förbättringen. Därigenom att människokraften tagits i anspråk i lika hög grad som förut har möjliggjorts framställningen icke blott af så stor kvantitet, som befunnits nödvändig och därför funnit åtgång utan också åstadkommit ett öfverflöd på nästan alla varuslag. Människors förmåga att förbruka har dock icke kunnat ökas med samma jättelika dimensioner som produktionen och därigenom uppstod öfverproduktion, som kom i konflikt med annan öfverproduktion, som i sin tur skapade det

stora skrämmande spöket, konkurrens, som i sinom tid blef en mäktigt bidragande orsak till den nu pågående världskonflikten.

Tragiskt är i sanning förhållandet, att det blef öfverflöd och rika möjligheter, som gjorde, att männen själfva icke längre kunde hålla samman eller ägde krafter att bära upp sin underbara utveckling och att det obegränsade produktionsöfverflödet bröt alla fredliga fördämningar, tvingande männen utför ett fasansfullt stup, där de nu med förtviflan kämpa för sina lif genom att omintetgöra andras och lämnande kvinnor och barn att famla bland ruiner.

Tänkbart är dock icke en återgång till så att säga förmekanisk tid, då människan ännu glädde sig åt och var stolt öfver handverksmässig framställning och där den trogna hästen var hennes väsentliga och outhärliga kamrat i hvardagens id. Den, som nu stympad återkommit från en dödsstrif-

vel, borde slippa höra, att de hjärtslitande gälla signalerna "Massproduktion och konkurrens, såsom eggande till en ny katastrof, skola gå ut öfver en sargad värld. Onskvärdt vore väl i dess ställe, att öfverproduktion och hets och intensitet komme att för framtiden få vidkännas en aftrubning i medvetande om, hvarthän motsatsen bär. Hvarför icke minska på produktionen till förmån för mera arbetsro och hvarför söka pressa tiden så oerhördt? Tiden med evigheten framför sig är ju obegränsad och kan därför vara frikostig. Inför ny tid bör räknas därmed under förvissning om, att den industriella produktionen ändock skall förmå lämna det önskade bidraget till människors uppehälle.

Initiativtagare till denna begränsning äro väl själfvallet de länder, som mest intensivt pressat produktionen och tiden, Amerika och Tyskland.

GRETA THOLANDER.

SVAR

(Forts.)

N:r 241. Hör efter på pastorsexpeditionen i eder ort, om några fonder finnas. Om eder man var medlem af Frimurareorden kan ni få ett årligt understöd från denna. Samma är förhållandet med Odd-Felloworden. Kanske finnas några donationer eller fonder som ni kunde få anlita och som församlingens pastor säkert kan upplysa er om.

N:r 242. Berättigad till kvinnliga idrottsmärket — de äro af 3 olika grader, bronsmärke, silfvermärke och guldmärke — i brons är den, som under ett och samma kalenderår uppfyller ett prof i hvarje grupp. Den som under hvarjt och ett af tre år (oafsedt om i följd) uppfyller ett prof i hvarje grupp, är berättigad till märket i silfver, och den, som under hvarjt och ett af fem (sex) år (oafsedt om i följd) uppfyller ett prof i hvarje grupp, är berättigad till märket i guld, dock må kvinna, som under det år hon fyller 25 år eller därefter uppfyller ett prof i hvarje grupp, erhålla märket i silfver och under det hon fyller 28 år eller därefter uppfyller ett prof i hvarje grupp, erhålla märket i guld, oafsedt om hon förut eller ej erhållit märket af lägre grad. Anmälan om fullgjorda prof för den, som fyllt 25, resp. 28 år, skall åtföljas af frejdbeleg. Berättigad att aflägga prof för idrottsmärket är kvinna tidigast det kalenderår, under hvilket hon fyller 18 år. Profven äro delade i 3 (tre) grupper. Grupp I. Simning 150 meter, simkunnehetsprof. II. Gymnastik. Med godkänd form inför två af styrelsen för Svenska gymnastikförbundet godkända kontrollanter kunna utföra en af nedanstående dagöfningar. III a) Marsch 25 km. på landsväg eller i terräng, maximum 6 tim., b) Skidloppning 25 km. i kuperad terräng, maximum 4 tim., c) Velocipedridt 40 km. på landsväg, maximum 3 tim. 20 min. Gymnastikprof. Dagöfning n:r 1. I a) St. 2 A-lyftn. utåt under lindrig Hvd.-böjn. bakåt, 2 ggr i följd, b) Böjst. F-flyttning framåt under 2 A.-sträckn uppåt (i följd 1—4) c) Höftf. gång a) vändst. (genom bäckenvidn.) hög R.-böjn. bakåt, R-fältn. framåt, djup R.-böjn. bakåt med främre hälsens lyftande o. s. v. allt för långt för svarens smala spalter. Men köp i närmaste bokläda Almanack för Ungdom 1918 och se sidorna 154—157. Pris i mjukt klotband 1:50; i styft do med ficka kr. 1:75. Ingen ung människa bör underlåta att köpa Almanack för Ungdom. Synnerligen trefflig bok. Väl värd sitt pris för såväl ung, som gammal Ebon.

N:r 243. »Härfisörska» har svar på Iduns redaktion, sändes mot adress och porto.

N:r 244. Till elever i utbildningskurser för Krigsreservsköterskor (Hjälpsystrar) antagas kvinnor som genomgått 8-klassigt läroverk, eller aflagt (Forts. efter Köksalmanackan.)

NORDISKA KOMANIET
KÖPENHAGNSGATAN
STOCKHOLM
VINTERKATALOG 1918-19

VINTER-KATALOGEN

ÄR NU UTKOMMEN
TILLSÄNDES EDER
GRATIS OCH FRANKO

A/B NORDISKA KOMANIET
STOCKHOLM

soppa med prinskorf; ugnspannkaka med potatisflingor.

FREDAG. Frukost: Bröd; marmelad; ångkokt salt sill och potatis; kaffe eller te. Middag: Kött och rötter; äppelkräm med grädde eller mjölk.

LÖRDAG. Frukost: Bröd; marmelad; uppvärmt kött och rötter (rester från fredag) kaffe eller te. Middag: Kokt kabejo med äggsås och potatis; välling på grädde och vatten.

RECEPT:

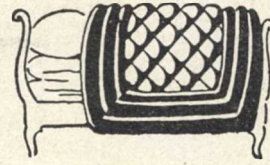
Löksoppa (f. 6 pers.). 125 gr. holländsk lök (vatten och salt till förvällning), 10 gr. smör, 1/2 lit. vatten, 1 lit. potatisvatten (efter räsklad potatis), 30 gr. mjöl, 1-2 del. grädde, peppar, salt, socker, 1 äggula.
Beredning: Löken skalas, lägges i kokande vatten och förvälles utan lock i 10 min., hvarefter den får kalna. Löken hackas fint och fräses i smöret, tills den är ljusgul, då vattnet och potatisvattnet tillsättes och soppan får koka, tills löken är fullkomligt mjuk. Mjölet utröres med grädden och tillsättes, hvarefter soppan får koka under rörning omkr. 5 min., och afsmakas med kryddorna. Äggulan vispas i soppskålen och soppan tillsätts under kraftig vispning. Serveras, om så önskas, med rostade brödtärningar.

Svamppudding (f. 6 pers.). 2 lit. färsk svamp (Karl Johans kantareller eller blandad svamp), salt, 4 kuvertbröd (200 gr.), 1 del. grädde, 3 del. vatten, 2 msk. smör (40 gr.), 1/2 portug. lök, 1 msk. hackad persilja, 3 ägg, salt, närsalt.
Till formen: 1/4 msk. smör (5 gr.), 2 msk. stötta skorpor.
Beredning: Svampen rensas, sköljes väl, får rinna af och sättes på i en gryta tillsammans med litet salt. Något vatten tillsättes ej. Grytan sättes öfver långsam eld och svampen får koka 3-4 min. Svampen tages upp, får rinna af och hackas ganska fint. Den fräses därefter tillsammans med den hackade löken i smöret, tills det är klart. Den kämnes då upp med sked ur smöret. Häri brynes sedan brödet, hvilket förut uppmjukats i grädden och vattnet. Detta blandas härefter med den frästa svampen, löken, den hackade persiljan och äggulorna samt smaksättes med salt och närsalt. Sist iblandas de till hårdt skum slagna äggvitorna. Massan fylls i en smord och brödbestörd puddingform och gräddas i vattenbad i ugn omkr. 1 tim. Uppstjälpes och serveras med tomatås och grönsaker.

Bondsås med potatis (f. 6 pers.). 6 hg. salt fläsk, 1 hg. gul lök, 40 gr. mjöl, 2 del. grädde, 4 del. vatten, salt, socker, hvitpeppar.
Beredning: Fläsket vattenlägges i dygn, hvarunder vattnet bytes två gånger. Det inklappas väl i en duk, skäres i små jämna tärningar. Löken skalas, hackas fint och brynes tillsammans med fläsket, mjölet tillsättes och allsammans fräses väl. Grädden och vattnet kokas upp och spådes på litet i sänder hvarefter såsen får koka under rörning omkr. 5 min. Anrättningen afsmakas noga med kryddorna och serveras mycket varm med nykokt potatis.

Kött och rötter (f. 6 pers.). 1/2 kg. slaksida af ox, 1 lit. vatten, 10 gr. salt, 1/4 tsk. stött starkpeppar, 1/2 hg. gul lök, 1 kålrot (omkr. 1 kg.), 2 morötter, 1/2 kg. potatis, 1 msk. mjöl (10 gr.).
Beredning: Köttet torkas med en duk urvriden i hett vatten och skäres i afånga bitar, lagom stora för servering. Vattnet kokas upp, köttet lägges, spadet får koka upp och skummas, hvarefter salt och peppar tillsätts. Köttet får därefter sakta koka omkr. 1/2 tim., hvarefter grytan sättes i kokåda och får stå några timmar eller öfver natten. Anrättningen får åter koka upp och koka 1/2 tim., då den ansade groft skurna löken och de ansade och i stora tärningar skurna rötterna läggas ofvanpå köttet och tillsammans får koka, tills det är mört eller omkr. 1 tim. Om så behöfves spådes med litet kokande vatten. Anrättningen afredes med mjölet utrört i 1 del. kallt vatten, hvarefter den får koka 3 min. Afsmakas och serveras mycket varm.

DUN TÄCKEN

Högsta komfort.

Idealet för all sängbeklädnad.

J. SVENSSON & BOURGHARDT
SPECIALFABRIK - VINSLÖV.

Katalog på begäran.

Rikstel. 20 & 121.

SINGER
HEMMETS SYMASKIN

Bästa ingredienser

vid småbak förtjäna bli behandlade med bästa jäsningsmedlet. Gooda-Jästmjöl är bäst och pålitligast.

Säljes öfverallt i burkar

Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

Levnadstolkningar

utarbetas af erkänt skioklig astrolog. Uppgif födelsedag och år, födelseort, namn och fullständig adress, samt bifoga 30 öre i frimärken. Aberopa denna tidning.

Astrolog Wilh. Leidner
Strömgatan 10, Kalmars.

Varför?

köpa sämre och dyrare putsmedel, då man kan erhålla Nordstjernans Metall-, Silver-, Zink-, Spisel-, Knif- och Fönsterputs för så billigt pris?! Dessa putsmedel anses vara fullkomligt enastående i godhet. Tillskrif A.-B. T. F. Nordstjernan, Söderhamn, om Ni vill bli försäljare.

I alla väder är **Gahns Maniol** det bästa för huden.

KÖKSALMANACK

Redigerad af **ELISABETH OSTMAN-SUNDSTRAND**
Inneh. af Elisabeth Ostmans Husmoderskurs i Stockholm.
FORSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 6-12 OKT. 1918.

SONDAG. Frukost: Bröd; smör; stekt färsk sill med sötsur sås och potatis; kaffe eller te. Middag: Herrgårdstek med potatis och morötter; päronkompott med enkel rulltårta.

MÅNDAG. Frukost: Bröd; marmelad; pytt i panna (rester från söndag) med rödbetor; kaffe eller te. Middag: Löksoppa; kokt kolja med senapsås och potatis.

TISDAG. Frukost: Bröd; marmelad; fiskstufning (rester från måndag) med potatis; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Svamppudding med tomatås och potatis; stekta äpplen med eller utan grädde.

ONSDAG. Frukost: Bröd; marmelad; stekt sill med lök och potatis; kaffe eller te. Middag: Bondsås (ransoneringsfläsk) med potatis; lingonsoppa med rågskorpor.

TORSDAG. Frukost: Bröd; marmelad; leverbiff med potatis; kaffe eller te. Middag: Brynt hvitkål-

dag) med rödbetor; kaffe eller te.

BLOMSTERLÖKAR och PERENNA (fleråriga) VÄXTER
äro ovärderliga för att **GÖRA HEMMET GLATT och TREVLIKT**
Blomsterlökkollektioner till Kr. 5.-, 3.- och 1.75 pr st.
Perenna växtkollektioner till Kr. 7.- och 3.50 pr st.
Kataloger med odlingsanvisningar på begäran
Algot Holmberg & Son
TRÄDGÅRDSAVDELNINGEN
NORRKÖPING.

A. B. PHARMACIAS PARAMINT
PASTILLER
FÖRORDAS AV LÄKARE
vid sjukdomar i munhåla och svalg.
Effektivt skydd mot smitta vid epidemier.
Flaskor om 50 st. Kr. 1:75.
SÄLJAS ÖVERALLT

Kembels Handmetod

Sveriges förnämsta fabrikat

Eleganta nyheter i **SKODON**

för Damer, Herrar o. Barn.

GALOSCHER
alla storlekar.

GYMNASTIKSKOR
med gummisulor.

65 Drottninggatan -:- Stora Nygatan 3

(Forts. fr. föreg. sida.)

realskollexamen eller styrka sig äga motsvarande kunskaper. Dock kan Distriktsstyrelse till e'ev antaga äfven annan kvinna om hon befinnes hafva särskilda förutsättningar för sjuksköterskekallet. Elev skall hafva fyllt 21 år, men kan undantag göras om sökanden med läkarebetyg styrker sig äga erforderliga kroppskrafter. Ansökningen åtföljd af frejd-, frisk- och skolbetyg skall ställas till och insändas till den distriktsstyrelse inom hvars område sökanden är kyrkoböförd. Utbildningen omfattar dels en praktisk kurs utgörande 6 mån.

BARNÅNGENS Skriv- och Kopiebläck

Sedan **50 ÅR** det förnämsta

BARNÅNGENS TEKN. FABRIK
STOCKHOLM
H.M. KONUNGENS HÖVLEVERANTÖR

3 Goda Ting.

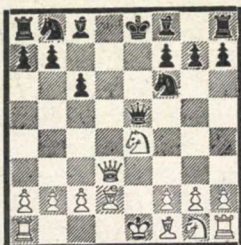
"BRINABRA" Pressen för att av avfallsprodukter framställa briketter. — Överträffad bränsleersättning. —
"BRINABRA" Sparkaminen som ger Eder mesta möjliga värme för den minsta kostnaden. —
"BRINABRA" Sparkokaren varpå Ni kokar Eder mat i känslan av verklig bränslesparning. —

Begär prospekt. Levereras direkt eller genom Järnhandlare. —

FRANK MALMBERG
RIKS 88 60 Brunkebergstorg 14 ALLM. 84 06
STOCKHOLM

IDUNS SCHACKSPALT.

Ett intressant partislut.

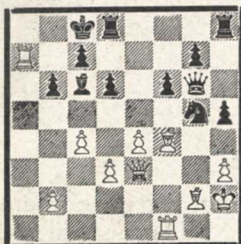
Hvit: R. Reti.

Hvit hade draget och spelade:

- 1. 0—0
- En listig fälla.
- 1. Sf6×e4! Ke8×d8
- 2. Dd3—d8† Kd8—c7
- 3. Ld2—g5†
- 4. Lg5—d8† och matt.

På Kd8—e8 följer naturligtvis Td1—d8† och matt.

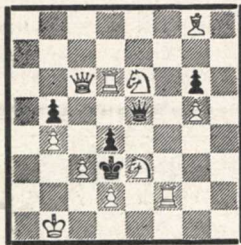
I ett parti L. Paulsen—Rosenthal uppkom nedanstående ställning. Hvit afgjorde spelet på följande eleganta sätt:

- 1. c4—c5 b×c5
- 2. D×c5! Dg6—e8
- 3. Dc5—a5 Sg5—e6
- 4. Tf1—c1 g7—g5
- 5. Da5—a5†

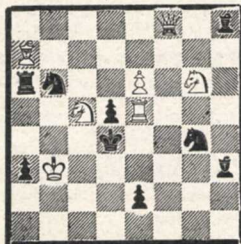
och svart uppgaf efter ett fåtal drag.

Problem af W. Jensen.

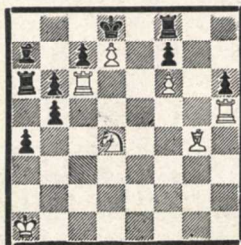
Matt i 2 drag.

Problem af W. Jensen.

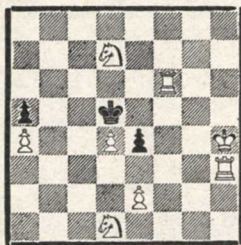
Matt i 2 drag.

Problem af C. Albrektsen.

Matt i 3 drag.

Problem af C. Albrektsen.

Matt i 3 drag.

Lösningar till problemen

- 1. Df3—h3 Kd4—e4
- 2. Tc2—c4

- R. L'Hermet
- 1. e7—e8 Kc4—c5
 - 2. Te8—e6 Kc5—c4
 - 3. Te6—c6† och matt
- S. Loyd
- 1. Dd7—d6 Kf7—e8
 - 2. Dd6—e5 Ke8—d7 el. f7
 - 3. e7—e8D† och matt
- Kf7—g7 el. g8 (Åkglit.)
- 1. e7—e8D Kf7—g7 el. g8
 - 3. Dd6—g6† och matt.

LEDIGA PLATSER

ENKEL, bättre flicka erhåller plats som barnsköterska & landtegendom i västra Sverige. Sökanden bör vara sykkunnig samt van vid barn, ha en intresse och förmåga att sysse.sätta och hand.eda barn och vara dem ett godt sällskap. Ordningssinne och flit fordras. God lön kan påräknas och ett vänligt bemötande erhålles af verkligt barnkär. Svar med foto., lönepr. och ref. till »4—1 af Familjemedlem, Iduns exp. f. v. b.

HUSHÄLLERSKA fullt kunnig i allt hvad till ett landt-hushåll hör, och med ett gladt och jämnt humör, får plats den 15 nov. på mindre herrgård i Värmland, att förestå hushållet för 3 pers. Jungfru finnes. Svar med foto. och ref. jämte löneanspråk till »Ungkarl G. L.» Iduns exp.

BILDAD, musikalisk, huslig flicka kan genast erhålla plats att biträda i hushållet och att läsa högt hos familj & Vermlands landsbygd. Svar med referenser till »R.» Iduns exp. f. v. b.

FÖR 17—25-ARS enkel och snäll flicka af god fam. något kunnig i handarb. och mat. finnes pl. i höst & egen-dom i mell. Sverige. Eget rum, el. ljus. Jungfru finnes. Svar m. betygs-afskr., foto., och lönepret. till »Ung fami.lj», Iduns exp. f. v. b.

BARNFRÖKNAR, GUVERNANTER o. **BARNSKÖTERS KOR** erhålla utmärkta platser. M. Palmquist & O:o, Malm-skullnadsgatan 17, Stockholm.

UNG BILDAD FLICKA, praktisk, huslig och absolut frisk samt fullt kompetent att med jungfrus hjälp sköta och förestå ett hem för ensam medelålders ungherre, erhåller lätt plats 1 nov. i Bergslagen. Sv. med foto. och rek. jämte uppgift om ålder och lönepretentioner till »Brukstjänsteman», Iduns exp.

Snäll stadig flicka utan anspråk på nöjen, som är vil-lig utträtta ensamjungfrus sysslor er-håller plats hos liten stadsfamilj. Behöfver ej vara kunnig i mat.lag-ning. Svar till »30», Iduns exp.

Guvnertan sökes för två pojkar i åderna 10 och 8 år i doktorsfamilj på landet i närheten af mindre landsortsstad. Svar med löne-anspråk och referenser under adr. »Godt hem», Fjårdhundra p. r.

Vid Vänersborgs högre flickskola

anställas vid början af vårterminen 1919 en lärarinna med tjänstgöring i förberedande skolans tredje afdel-ning. Sökande bör ha genomgått småskoleseminarium eller därmed lik-ställd utbildningsanstalt och helst äf-ven åttaklassig flickskola. Lön: 1,500 kr. Till styrelsen ställd ansökan in-sändes till skolans föreståndarinnas före den 15 okt.

Barnsköterska

frisk, barnkär, exam. onödigt önskas snarast möjligt. Svar märkt »Hallands, Iduns exp.

Köksa

helst äldre, välmeriterad, pålitlig samt kunnig i mat.lagning får plats omkr. 25 okt. å Värmländsk herr-gård. Svar med foto. och rek. till fru jägmästare Fornander, Geijers-ho.m.

En glad och hurtig flicka,

vilig att åtaga sig vården af barn i sko.åldern samt för öfrigt sköta hus-liga sysslor önskas i familj, där jung-fru finnes. Svar till »Stockholmshem G. D.» Iduns exp. f. v. b.

Hushållströken

i 30-års åderna fullt förtrogen med ett bättre hems skötande samt kunnig i sömnad och handarbete, erhåler god och varaktig plats i mindre familj i municipa.samhälle på Gotland. Svar med betyg, foto och lönepretentioner till »Tjänstemannafamilj», Iduns exp. f. v. b.

Enkel, bättre, sy-kunnig flicka

ej för ung, med intresse för, och vana vid barn i åderna 1—6 år sökes att sköta barnen hos ingenjörsfamilj, bo-satt på landet. Barnhusa biträder. Svar till »God hjälp», Annonskontoret Svea, Norrköping.

Barnfröken,

bildad och värrekommenderad, kun-nig i sömnad, ej under 20 år får plats den 1 nov. i Varberg att sköta 4 barn. Svar till »1 nov. 1918», Var-bergsposten, Varberg.

Enkel flicka,

från godt hem, som genomgått små-skol-lära-inneseminarium och är vil-lig att läsa med en 7-års gosse samt i öfrigt deltaga i förekommande arbeten inom hemmet erhåller plats å landt-gård nära stad i Småland. Jungfru finnes. Svar till »Guvnertan», Smålands Annonbyrå, Jönköping.

För vårt barnhem

där städes ett 70-tal barn vårdas, äro följande platser lediga för till-träde den 1 november d. å:

- 1) Såsom husmoder, hvilken det åliger att handhaiva hennets ekon-omi, utöfva uppsikt öfver kost-håll och tjänstepersonal;
 - 2) Såsom barnavårdarinna. Löneförmånen för hvardera 600 kr. pr år med dyrtidstillägg, som nu ut-går med 20 proc. samt fri kost och logis.
- Ansökningar jämte uppgift å ål-der, betygsafskrifter och helst foto. torde insändas senast den 12 okt. till H:ma-Helsinglands Linspinneri & Vävereri A.-B., Forssa.

För sjuksköterskelev

finnes plats att tillträda den 1 nov. vid Kroppefjälls sanatorium. Ansökan åtföljd af betygsafskrifter och läkareintyg sändes till Husmodern, adr. Da:å-Rostock.

Husmors- och skolköks-lärrarinnebefattningen

vid Hussborgs landtmanna- och landt-hushållsskola är till ansökan ledig. Tillträde den 1 nov. Närmare upp-lysningar genom skolans rektor direk-tör U. Ceising, Johannisberg, Tel.24.

Skrifbiträdes-platsen

vid Sätters hospital är till ansökan ledig för kvinnlig befattningshafvare. Förmåner: 65 kr. pr månad, bostad, kost jämte flera smärre naturaför-måner. Jämlikt Kungl. Bref den 28 juni 1918 finnes en nyinrättad ordinarie kassörskobefattning vid hospitalet fr. o. m. den 1 nästkommande januari. Reflekterande bör därför för att vara kompetent att framdeles söka ifråga-varande kassörskobef. å ha aflagt rea.lskoleexamen eller afgångsexamen från Statens normalskola för flickor eller med denna jämställd skola samt desutom ha ha genomgått minst ett-årig kurs vid handels.sko.la eller öka på annat sätt förvärfvat motsvarande utbildning (genom kontorspraktik el. dy.). Förmåner i enlighet med af Kungl. Maj:t och riksdagen fast-ställd stat: Kontant begrundelselön kronor 1,850.— och sutlönen kronor 2,250.—; bostad med möbler och säng-käder, tvätt m. m. jämte till statens befattningshafvare utgående krigstids-tillägg. I:a klass kost erhålles till mycket förmånligt pris. En månads semester årligen. Rätt till pension. Kassörskobefattningen tillsättes genom konstitutiorial af Kungl. Medicinal-styrelsen. Närmare upplysningar lämna-e af Sysslomanen, Hospitalet,Säter. Ansökan till skrifbiträdesplatsen, åtföljd af betygsafskrifter, torde före den 15 oktober ingifvas till Kungl. Direktionen för Sätters hos-pital, Säter.

Hushålls-intresserad

och kunnig, tillförlitlig, själfständigt tänkande person med goda rek. önskas att sköta samtliga mat.lagnings- och köks.göromål samt något städning i Göteborgs villahem där frun är klen, tre personers familj, barnsköterska finnes, gärna s. k. bildad person som finge lefva sitt lif, således ej vara familjemedlem. Eget söderrum. Lön efter kompetens. Hög kompetens: Hög lön. Platsen tillträdades genast eller 24 okt. R. t. 55 96. Göteborg, postadr. R. E., Göteborg 5.

PLATSSÖKANDE

UNG FLICKA, duglig och företagsam önskar mot frätt vivre eller någon ersättning komma till prästgård eller herrgård för att grundligt få lära hushåll. Tacksam för svar till »Ånkefrun», Dagens Nyheter, Stureplan.

I dessa dyra tider

önska många damer förskaffa sig in-komster. Tillfälle härtill erbjudes genom arbete för Skandinaviska Lif-försäkringsaktiebolaget i Örebro, det enda lifförsäkringsbolag, som invalt någon dam i sin styrelse.

Liffräntor & pensioner. Kapitalförsäkringar. Lifförsäkringar.

De som önska agentur behagade till-skrifva:

Skandinaviska Lifförsäkringsaktiebolaget, ÖREBRO.

UNG FLICKA som genomgått hus-hållsskola söker plats som husmors hjälp och sällskap. Har förut inne-haft plats i två år som husmors hjälp med alla inom ett hem före-kommande göromål. Familjemedlem. Tacksam för svar till »Greta 1918», Nordanå, Skåne.

25-ARS ex. barnsköterska önskar plats omkr. 1 nov. för spädbarn, betrak-tas som familjemedlem. Svar inom 8 dagar till »M. A.» Bragevägen 10, 2 tr., Stockho.m.

18-ARS bättre landtbrukaredotter önskar plats som sällskap och hjälpre-da helst på herrgård. Vid lön fästes intet afseende. Svar till »Säll-skapsdam», Box 18, Löfvestad.

EX. SJUKGYMNAST och massös önskar plats i god och snäll familj på landet. Vilig deltaga i lättare hus-hållsgöromål, skrifning och dy. Tack-sam för svar till »A. A.» Ellenö p. r. SJUKSKÖTERSKA (30 år) önskar vilstelse i lugnt och godt hem, att biträ-da med hennets lättare sysslor jämte handarb. Tacksam för svar till »Ingen lön», p. r. Askeröd.

UNG, bättre flicka, omkring 19 år gammal, söker plats i bättre familj, att undervisa mindre barn i vanliga skolämnen och pianospelning, samt att gå frun tillhanda. Har afgångs-betyg från 8-klasligt läroverk och är kunnig i pers.insmalning, hand-arbeten, stenografi och maskinskrif-ning. Benägna svar till »Vera 19», Iduns exp. f. v. b.

24-ÅRIG FLICKA af god familj, söker plats 1 november som husmoderns hjälp, helst å större landt-gård. Kun-nig i mat.lagning, konservering och öfriga i ett bättre hem förek. göromål. Svar till »Familjemedlem 24», Skån. exp., Es 16 f.

FRÅN 1 NOVEMBER önskas plats i godt hem af medelålders flicka, van med alla i ett hem förekommande göromål. Svar märkt »Familjemedlem», Arvika p. r. GYMNASTIKDIREKTÖR önskar plats i familj. Är vilig deltaga i hushålls-göromål. Svar till »Moderata an-språk», Iduns exp. f. v. b.

ENKEL, ANSPRÄKSLÖS FLICKA önskar plats som värdinna hos läkare, hvilken hon är vilig att biträda vid mottagningen. Fritt vivre önskas. Svar till »Sjukvårdsintresserad», S. Gumaelii Annonbyrå, Malmö, f. v. b.

19-årig flicka

önskar komma i bättre fam. som hus-moders hjälp o. sällskap. Fam.-medl. Genomgått Bergsl. Husmoderskola o. Birgitta-skolan. Svar till »Box 31», Korsnäs.

SJU dagar i veckan läses en annons i **IDUN**

Ung flicka

önskar plats i familj på landet som husmoderns hjälp. Svar till »Familjemedlem A. A.», S. Gumaelii Annonbyrå, Ma.mö.

Ung, bättre flicka

önskar plats i familj som hjälp och sällskap. Har genomgått kurs i sjuk- och barnavård, är något kunnig i sömnad och handarbeten. Svar till »Små-ländska», Iduns exp. f. v. b.

Två flickor

23—25 år den ena kunnig i sömnad önskar plats som kamrater i godt hem att under husmoderns ledning få utföra allt hvad i ett hem före-kommer. Svar till »Vira och Greta», Norrköping 2.

Betalande hushållselev

önskar komma i bildadt hem, där hon, under skicklig husmoderns ledning, kan få förkofra sig i alla i ett finare hem förekommande göromål, samt lära sig en värdinnas plikter. Svar till »Elev hösten 1918», S. Gumaelii Annonbyrå, Malmö f. v. b.

INACKORDERINGAR

FÖR NERVSJUKA. Lugnt hem i vacker trakt af Småland. God vård. Moderata priser. Josefina Göransson. Ex. sjuksköterska, adress: Rysseby.

ENKELT, godt fosterhem sökes för 7 månaders flicka, helst i Stockholms närhet, mot månatlig betalning. Svar till »Barnavårdsman», p. r. Djurs-ho.m.

I PRÄSTGÅRD eller annat landthem i Stockholms närhet önskar pensio-nerad dam inackordering. Passning för daglig städning behöfves ej. Om önskligt finnes möbler. Svar med prisuppgift etc. utbedes snarast möj-ligt till »A. Z.» Sagabo, Stocksund.

I PRÄSTGÅRD eller Herrgård önskas inackordering för en ung flicka, där hon kan få lära hushåll. Svar med pris till »21 år», Dagens Nyheter, Stureplan, Stockholm.

UNG, bildad, helst musikalisk flicka får billig inackordering i god familj på landet att tills. med egen 16-årig dotter deltaga i husliga sysslor samt lära mat.lagning. Svar med foto. till »E. L.» Flispstad.

Doktorinnan Vilma Erikssons Hvilohem, beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högåsen, Arvika. Bröst-klena mottagas ej.

Våra små "slitvargar" behöfva nya kläder.

PRENUMERERA NU GENAST PÅ "BARNGARDEROBEN"

Illustrerad tidning för barnkläders förfärdigande. Dubbelsidig mönsterbilaga gratis till hvarje nummer. Prenumeration verkställes å närmaste postanstalt eller bokhandel. Barngarderoben n:r 9 nu utkommen. Pris: 40 öre. **IDUN EXPEDITION - STOCKHOLM.**

Professor Cederschiöld
behandlar med egna massage-metoder mag-, tarm-, reumatiska och nervåkommor m. m. Obs! Nässvalgkatarer (kronisk snufva) behandlas med instrument smärtfritt. Hvardagar 10-12 o. 2-5. Greftevegatan 15, Stockholm. A. T. 184 51.

D:r A. KARSTEN
Medicinskt Elektricitets-,
Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsgatan 60, STOCKHOLM.
Behandling af
reumatiska åkommor

Gymnastikdirektörsexamen
afsläggas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar i sept.
Prosop. Major J. G. Thulin, L'UND.

**GÖTEBORGS
GYMNASTISKA INSTITUT**
Grundadt 1911.
Förmånligaste utbildningskurs
för manlig och kvinnlig ungdom i
Massage och Sjukgymnastik,
Zandergymnastik,
Elektrotterapi,
Värmebehandling
m. m.
Begränsat antal deltagare, gedigen utbildning — främsta lärarekrafter — stora, hygieniska lokaler. (Efter utvidgningen 1917 medverka 12 lärare, hvaraf flertalet läkare-specialister.) Elevklinik. Frekvens ca 500 patienter alligen.
Begär illustrerat prospekt!

**Gerda von Sydows
SÅNG- OCH MUSIKINSTITUT**
1 David bagares gata 1
A. T. 285 11. R. T. 94 33.

Blondt hår
bibehålles och blekes med Eau de Tinoret. Pris kr. 13:50 + porto. Franska Parfymmagasinet, Hofleverantör, 21 Drottninggatan, Stockholm.

Crème Ideale
förlånar ansiktshuden ungdomlig charme gör huden mjuk och smidig samt röda händer vita. 3.50

Underlivslidande
och dylikt undgås bäst genom bruk af lifmodersspruta. Pris 15, 19, 23 kr., med båda rören 20, 25, 30 kr. Lämpligaste lösning är Noliberpulver 5 kr. pr ask. Lifmoderspeglar 5 och 15 kr. Prislista mot 12 öre porto.

CARL G. SCHRÖDER,
Möllvegatsgatan 53 b, Malmö.

Mot grått hår och mjäll.
Härmed meddelas att det utmärkte och så mycket efterfrågade härvattnet mot grått hår som förhindrar hårfall och fullständigt borttager mjäll och som i öfver 40 års tid förts i Fanny Gelins Parfymmagasin, Malmörsgatan 5, Sthlm, numera fås under adr. Firma Fanny Gelin, Norrviken, Rikstel. Norrviken 14, Pris 6:30 kr. fraktfritt.

FLÄTOR förfärdigas af Eder afkämmande hår, för endast 6 kr. pr st. Förskklassigt arbete garanteras
A. Johansson, Bonäs, Mora.

Generande hårväxt i ansiktet och på kroppen aflägsnas fort och smärtfritt med roten genom bruket af **SERRAL**. De härbildande papillerna dö och håret försvinner därigenom för alltid. Oskadligt äfven för den ömtåligaste hud. Bättre än Elektrolys, som ofta skadar nerverna. Pris med bruksanvisn. Kr 3:—.
Parfumeri Ravissante.
Drottninggat. 26, Malmö 6.

MODELL-FÖREVISNING

damdräkter, kappor, klädningar m. m.

WIENER WERKSTÄTTE

äger rum i vår damavd. den 3, 4 o. 5 okt. kl. 2—4 e. m.

Beställningar å de förevisade modellerna mottagas.

Biljetter å 10 kr. säljas i kassan å nedra botten fr. o. m. den 30 Sept. Behållningen kommer att överlämnas till Röda korsets sjukskoterskeheims byggnadsfond.

MILITÄREKIPERINGS AKTIEBOLAGET
KUNGL. HOVLEVERANTÖR
NORMALMSTORG

Vid uppvisning konserterar Hasselbackens Zigenarorkester. Steinyfflygel från Lundholms pianomagasin.

Kvinnliga Gymnastik Sällskapet

öfningar å Kongl. Gymn. Centralinstitutet (Hamngatan 19).
Måndags- och Torsdags-afdelningen börjar Måndagen den 7 okt. 8,15—9 e. m. Ledarinna Fröken Dagmar Torslow.
Anmälningar mottagas å nämnda tider och dagar. Till mindre be- medlade utlånar Sällskapet kostnadsfritt gymnastikdräkter.
Terminsafgift 2:—. *STYRELSEN.*

BENNO BECKEMANS
FOTOGRAFISKA MAGASIN
15 DROTTNINGGATAN 15
STOCKHOLM.
FRANKALLAR-KOPIERAR-FÖRSTORAR

För hösten!
Dräkt- & bluspåsen
"ALTIFIN"
(patent)

för skydd mot mal och damm.

Säljes i hvarje välsorterad affär samt i parti hos

JOHN BLOMBERG & Co A.-B.
STOCKHOLM.

TELEFONBR: RIKS 5113, ALLM. 1201 & 1202.

Utmärkta organ

för
annonsering i landsorten:

Arvika: Arvika Tidning.

Borås: Borås Tidning.

Eksjö: Eksjö-Tidningen.

Engelholm: Engelholms Tidning.

Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.

Falun: Falu-Kuriren.

Gefle: Gefle-Posten.

Halmstad: Hallandsposten.

Hälsingborg: Hälsingborgs Dagblad.

Härnösand: Härnösands-Posten.

Höganäs: Höganäs Tidning.

Jönköping: Smålands Allehanda.

Kalmar: Barometern.

Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.

Karlstad: Karlstads-Tidningen.

Katrineholm: Katrineholms-Kuriren.

Kristinehamn: Ansgari-Posten.

Landskrona: Landskrona-Posten.

Linköping: Östgöten.

Luleå: Norrbottens-Kuriren.

Malmö: Skånska Aftonbladet.

Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.

Norrköping: Norrköpings Tidningar.

Nyköping: Södermanlands Nyheter.

Nässjö: Nässjö-Tidningen.

Oskarshamn: Oscarshamns-Posten.

Skövde: Skaraborgs Läns Annonssblad.

Sundsvall: Sundsvalls-Posten.

Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.

Umeå: Västerbottens-Kuriren.

Visby: Gotlänningen.

Västerås: Vestmanlands Läns Tidning.

Växiö: Smålands-Posten.

Ystad: Södra Skåne.

Örebro: Örebro Dagblad.

Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.

Östersund: Jämtlands-Posten.

IDUNS KOKBOK

utgifven af Elisabeth Ostman, afhandlar såväl matlagning i vanlig bemärkelse som bakning och konservering af kött, fisk, frukt, grönsaker och svamp, karamell- och konfektkokning, beredning af drycker och charkuterivaror, servering, borddukning och servettbrytning och

är

vår modernaste kokbok till utstyrel och innehåll. Alla bokens 1,071 recept äro praktiskt pröfvade vid Elisabeth Ostmans Husmoderskurs och öfverskadligt uppställda, med ingrediensernas vikt eller rymdmängd noggrant angifven. Äfven helt unga husmödrar och tjänarinnor med mindre erfarenhet och vana finna därigenom en säker handledning,

den

är rikt illustrerad, med 12 färgtrycksplanscher af köttstycken, fåglar, fiskar, svampar samt grönsaker jämte fyra styckningsplanscher och två sidor med fotografier af olika servettbrytningar. Det

bästa

beviset för bokens lämplighet som vår generations kokbok för det borgerliga svenska hemmet är, att det redan tryckts öfver 40,000 exemplar af

kokboken.

Den kostar, inbunden i vackert band, endast kr. 7:— och den finnes att tillgå hos närmaste bokhandel eller portofritt från Förlaget, Iduns expedition, Stockholm.

MUSIK-INSTRUMENT.

Endast prima och väl justerade: gitarrer, mandoliner, gitarmandoliner, gitarlutor, violiner, citor, flöjter, klarinetter, mässingsinstrument, sextetter af förstklassig svensk tillverkning, trummor, fodal, strängar och öfriga tillbehör. Orglar från främsta fabriker. Hög rabatt vid extra kontant köp af orglar.

**Frälsningsarméns
Handelsdepartement.**

Östermalmsgatan 24—26, Stockholm 5.

Telefoner:

Riks. 85 81 Allm. 63 72

Filial:

S. Allég. 9, Göteborg. R. 73 76.

Rikt illustrerad varukatalog, innehållande fullständiga varu- och prisuppgifter, sändes på begäran gratis mot 25 öres porto.

Köp i tide!
30 öst. krigsmärken kr. 1.—
50 " " " " " 3.—
150 " " " " " 20.—
100 tyska kolonier. " 20.—
(Hessa m. stiga enormt).
Kost. gratis. Alla m. köpas.
500 alla olika 4,00, 1000-10, 2000-33 kr.
Frimärksbörsern,
KÖPENHAMN. KLOSTERSTRÅDE 9

För den nyfödde

komplett; elegant utstyrel. Särdeles präktiga plagg i stor modell. Förord af läkare. Pris pr kartong med 1 ombyte 12,50. Filtar 6 och 10 kr. Inköpskort medföljer. Fru Caspersson, 3 Järntorgsgatan, Örebro.

VÄRMLANDS ÄLDSTA OCH ENDA DAGLIGA TIDNING är
NYA
VERMLANDS-TIDNINGEN
GRUNDL. 1850 KARLSTAD

Detta märke är en garanti på att du köper en symaskin. Begär alltid Husvarna!

FREJAMI - PASTILLERNA
skänka lindring och ber vid hals och bröståkommor

En bok med kolossal efterfrågan.
Konsten att uppträda.

Innehåll: Hvad en modern människa måste veta. Hur man blir en angenäm sällskapsmänniska. Hur man med framgång uppträder i herr- och damsällskap. Huru blyghet, försagdhet o. dyl. bortarbetas. Pris kr. 2:50 mot postförskott eller frimärken från Bokkompaniet, postfack 282, Stockholm 1.